

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

Mezinárodní migrace z pohledu zlepšení ochrany hranic

Bakalářská práce

International migration in terms of improving border protection

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Vladimír Souček

AUTOR PRÁCE

Lucie Kirthová

Praha

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne

.....

Lucie Kirthová

Anotace

Bakalářská práce na téma Mezinárodní migrace z pohledu zlepšení ochrany hranic se zabývá problematikou mezinárodní migrace, ochranou státních hranic a další problematikou této oblasti. Tato bakalářská práce poukazuje na tuto problematiku z pohledu Evropské unie a České republiky. Ochrana státních hranic má zajistit vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek státu. Mezinárodní migrace je v současné době aktuálním tématem a hrozbou pro celou Evropskou unii. Cíle bakalářské práce jsou přiblížit problematiku mezinárodní migrace a ochrany státních hranic, stručně popsat nedávné i aktuální migrační vlny v Evropské unii a v České republice, jejich řešení, právní úpravu a postavení orgánů, které tuto problematiku řeší a návrh na vylepšení této oblasti.

Klíčová slova

Migrace * Mezinárodní migrace * Státní hranice * Ochrana státních hranic *
Bezpečnost * Schengenský prostor * Evropská unie * Česká republika

Anotation

The bachelor's thesis on the topic of international migration in terms of improving border protection deals with issues of international migration, protection of state borders and other issues in this area from the point of view of the European Union and the Czech republic. The protection of state borders is to ensure internal security and public order of the state. International migration is a currently topic and a threat to the all European Union. The objectives of the bachelor's thesis are to approach the issue of international migration and the protection of state borders, to briefly describe the recent and current waves of migration in the European Union, their solutions, legal regulation and the position of the bodies that deal with these issues and proposal to improve this area.

Key words

Migration * International migration * State border * Protection of state borders * Safety * Schengen zone * European Union * Czech republic

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Vladimíru Součkovi za jeho věnovaný čas a pomoc, poskytnuté rady a podklady a za jeho ochotný a pozitivní přístup, který mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	9
1. Vymezení jednotlivých pojmů.....	9
1.1 Migrace.....	9
1.1.1 Příčiny a důsledky migrací	10
1.2 Cizinec.....	11
1.3 Uprchlík a azylant.....	11
1.4 Bezpečnost.....	12
1.5 Hrozba a riziko.....	12
2. Státní hranice a jejich ochrana	13
2.1 Státní hranice ČR a jejich ochrana	13
2.2 Ochrana hranic EU	16
2.3 Schengenský prostor	17
3. Právní a smluvní úprava	19
3.1 Česká republika a právní úprava	19
3.2 Evropská unie a právní úprava	22
4. Migrace a Evropa.....	26
4.1 Historie	26
4.2 Migrační trasy	27
5. Migrace a Česká republika.....	29
5.1 Historie	29
5.2 Audit národní bezpečnosti	30
5.3 Typový plán migrační vlna velkého rozsahu	31
Praktická část	33
6. Migrační krize z Ukrajiny	33

6.1	Postoj a řešení ze strany EU	33
6.2	Postoj a řešení ze strany ČR	36
6.3	Statistiky	40
7.	Řešení migrace v ČR	42
7.1	Audit národní bezpečnosti	43
7.2	Typový plán Migrační vlna velkého rozsahu	44
7.3	Statistiky	46
7.4	Porovnání řešení migrace v ČR s řešením migrace na Slovensku	47
8.	Řešení migrace v EU	49
8.1	Evropská migrační krize 2015	50
8.2	Migrační vlna 2022 – balkánská a středomořská trasa	50
8.3	Statistiky	51
9.	Slabá místa ochrany hranic a migrace a návrh řešení	52
9.1	Problém ochrany hranic	52
9.2	Problém převaděčství	54
9.3	Plány a dokumenty na řešení migračních vln	54
9.4	Problém neúspěšné integrace cizinců	55
	Závěr	56
	Seznam použitých zkratk	57
	Seznam použité literatury	58
	Seznam příloh	65
	Přílohy	66

Úvod

Téma migrace je věčným tématem, které se řešilo již v minulosti, řeší se nyní a řešit se bude i v budoucnu. V současnosti je téma migrace velmi aktuálním tématem, vzhledem k událostem, které se v nynější době dějí – například válka Ruska s Ukrajinou či konflikty v arabsko-afrických zemích a s tím spojené přílivy migrantů. S migrací se potýká téměř každý – ať už je sám migrant či se denně setkává s migranty ve svém okolí – migruje totiž téměř každý, ať už to je před negativními společenskými jevy jako je například válka či za lepšími životními podmínky, lepšími finančními prostředky nebo za svými blízkými či rodinou. S tématem mezinárodní migrace je úzce spojeno téma ochrany státních hranic. Mezinárodní migranti překračují hranice svých států na území jiných států a každý stát si chce udržet své vlastní hodnoty, kulturu a celistvost a tím pádem je zapotřebí své hranice chránit.

Tato bakalářská práce se bude zabývat současnou problematikou mezinárodní migrace, ochranou státních hranic a zhodnocením bezpečnostních opatření. Cílem této bakalářské práce bude v součinnosti s platnými a dostupnými zdroji přiblížit problematiku mezinárodní migrace a ochrany státních hranic, jejich právní úpravu, charakterizovat hrozby plynoucí z této problematiky a popsat postavení orgánů, řešící tuto oblast. Tato práce se bude dále zabývat aktuálními migračními vlnami a ochranou hranic ČR a EU a s tím spojeným Schengenským prostorem. Na bakalářskou práci byly využity běžně dostupné zdroje a platná právní úprava.

V první části bakalářské práce jsou vysvětleny základní pojmy spojené s migrací a ochranou státních hranic, právní úprava této problematiky a dále jsou zde popsány migrační situace v Evropě a v ČR. Dále tato bakalářská práce pracuje s Typovým plánem – migrační vlna velkého rozsahu a Auditem národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace. V druhé části se tato bakalářská práce bude zabývat aktuálními migračními vlnami v Evropě a v ČR, jejich řešením, slabými místy migrace a ochrany státních hranic a návrhem vylepšení této oblasti.

Teoretická část

1. Vymezení jednotlivých pojmů

1.1 Migrace

Dle Terminologického slovníku MV ČR je migrace definována jako „přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje. Migrace může být krátkodobá, dlouhodobá, trvalá i opakovaná (cirkulární).“¹ Migrace je jev, kdy se osoby, zvířata či rostliny přemísťují z jednoho místa na druhé. Je to jev, který má určité dopady na okolí - migrace osob má především dopady sociální, kulturní či ekonomické a patří mezi základní lidská práva a svobody.

Migrace může být krátkodobého, dlouhodobého či trvalého charakteru. Krátkodobá migrace je pobyt v maximální délce 90 dní v jakémkoli 180denním období, evropská legislativa pro účely těchto pobytů rozlišuje třetí země na ty, jejichž občané musejí disponovat vízem a na ty, kteří jsou od tohoto požadavku osvobozeni² (např. dojíždění do práce). Dlouhodobá migrace přesahuje dobu 90 dnů a je zde potřebné oprávnění. Trvalá migrace vyžaduje již udělení trvalého pobytu od MV ČR, to mohou získat cizinci obecně po 5 letech nepřetržitého pobytu v ČR. Povolení k trvalému pobytu lze získat i z dalších důvodů (např. jako blízký rodinný příslušník občana ČR).

Migraci lze dělit na vnitrostátní (vnitřní) a mezinárodní. Vnitřní migrace je migrace osob v rámci státu, bez překročení hranic státu (např. přestěhování do většího města za prací). Tato bakalářská práce je zaměřena na migraci mezinárodní, kterou lze definovat jako přemísťování osob přes hranice států.

¹ Slovníček pojmů: Terminologický slovník. *MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

² Slovníček pojmů: Terminologický slovník. *MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Migraci lze dále dělit na legální a nelegální. Legální migrace je řízený a státem kontrolovaný postup přistěhovalectví, ČR jej reguluje prostřednictvím víz a pobytových oprávněních (souvisí např. s pracovní migrací, kdy ČR přijímáním cizinců uspokojuje domácí pracovní trh). Nelegální migrace je nekontrolovaná a neřízená migrace, kdy cizinci překračují hranice a pobývají v cílových zemích bez oprávnění. Nelegální migraci lze legalizovat podáním žádosti o azyl. S nelegální migrací je často spojován i organizovaný zločin (např. obchod s lidmi).³

1.1.1 Příčiny a důsledky migrací

Migrace může být dobrovolná či donucená. Příčinou migrace může být touha po lepších životních podmínkách (např. vzdělání, práce) ale i útěk před negativními jevy v zemi (např. před válkou či zhoršující se ekonomickou situací). Vznik migrační vlny může být buď aktuální (nepředvídatelný) či dlouhodobě monitorovaný jev, kdy je vývoj sledovatelný a předvídatelný.

Na migraci mají vliv push a pull faktory. Push faktory jsou negativní faktory, které obyvatele vytlačí ven ze země (např. válka, nízké mzdy) a pull faktory jsou ty faktory, které naopak přitáhnou migranta do země (např. lepší platební podmínky, vzdělání).⁴

Důsledky migrací mohou být pozitivní i negativní. Migrace může mít ekonomické, sociální, politické, společenské, psychologické či kulturní dopady. Mezi pozitivními dopady lze zahrnout levnější pracovní sílu, různorodost kultury či obohacování ekonomiky. Různorodost kultury lze považovat i za negativní dopad, odlišnosti totiž mohou vytvářet i nenávisť, nepokoje a utlačování menšin například. Ekonomický dopad může být z hlediska migrace také negativní, jelikož pro státy, které migranty přijímají to může být finančně náročné. Dalšími negativními dopady mohou být rostoucí kriminalita či terorismus (např. sexuální útoky, teroristické útoky, obchod s drogami), ztráta vzdělaných lidí (přemístění vzdělaných lidí do jiné země za lepšími pracovními podmínkami), vznik infekčních nemocí a s tím

³ Slovníček pojmů: Terminologický slovník. *MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

⁴ Teorie push-pull vlivů na migraci. *Encyklopedie migrace* [online]. 2018 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/teorie-push-pull/>

spojená epidemie a ztráty na lidských životech, přetížení veřejné infrastruktury a nedostatečná kvalita zajištění nezbytných funkcí státu.

1.2 Cizinec

Cizinec je dle zákona o pobytu cizinců osoba, která není státním občanem ČR.

Vstup, pobyt a vycestování z území ČR je v kompetenci MV ČR, Ministerstva zahraničních věcí ČR a Policie ČR. Cizinec může na území ČR pobývat přechodně nebo trvale.⁵

1.3 Uprchlík a azylant

Uprchlík je dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo odmítá vzhledem ke shora uvedeným obavám, ochranu své vlasti.

MV ČR definuje azyl jako ochranný pobyt, který stát poskytuje příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s rizikem pronásledování⁶. Dále je zde možnost udělit azyl za účelem sloučení rodiny či humanitární azyl. Pokud cizinec nesplňuje důvody pro udělení azylu, lze mu udělit za určitých podmínek doplňkovou ochranu.

Azylant je tedy uprchlík, kterému byl udělen azyl. Žádost o udělení mezinárodní ochrany je cizinec oprávněn podat u Policie ČR (na hraničním přechodu, v přijímacím středisku, na odboru cizinecké policie krajského ředitelství Policie ČR či v zařízení pro zajištění cizinců) či na MV ČR.

⁵ Metodika počtu cizinců. *Český statistický úřad* [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>

⁶ Slovníček pojmů: Terminologický slovník. *MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

1.4 Bezpečnost

Pojem bezpečnost není nikde přesně definován. Terminologický slovník MV uvádí, že: „Bezpečnost je stav, kdy jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat.“ Je to soubor opatření, jednání a konání, které zajišťuje bezpečnost na vnitřní, vnější a mezinárodní úrovni.⁷

Bezpečnost můžeme dělit na vnější a vnitřní. „Vnější bezpečností státu se rozumí zajištění územní celistvosti, vnější svrchovanosti a nezávislosti státu, nedotknutelnosti jeho státních hranic a ochrana jeho zastupitelských úřadů, členů diplomatického sboru a dalších občanů. Vnitřní bezpečnost státu pak v širším významu znamená zachování a zajištění vnitřních funkcí státu, ochranu jeho demokratických základů, ochranu vnitřního pořádku, bezpečnosti a zákonnosti, ochranu životů a zdraví, majetkových hodnot a životního prostředí před hrozbami majícími původ na území státu.“⁸

1.5 Hrozba a riziko

Hrozba je skutečnost, která s sebou může nést negativní dopady na chráněné zájmy státu (životy a zdraví lidí, majetek, životní prostředí a existence státu). Rizikem se rozumí míra vzniku hrozby. Pro stanovení rizika se musí analyzovat a kvalifikovat hrozby.

⁷ SOUČEK, Vladimír. Staňová Eva a kol. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek. Krizové řízení*. Praha: MV – odbor bezpečnostní politiky, 2005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>

⁸ SOUČEK, Vladimír. Staňová Eva a kol. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek. Krizové řízení*. Praha: MV – odbor bezpečnostní politiky, 2005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>

2. Státní hranice a jejich ochrana

Státní hranice jsou hranice, které vymezují území každého státu. Jsou stanoveny mezinárodními smlouvami a vytyčeny hraničními kameny, sloupy či mezníky. Státní hranice se oficiálně překračují ve většině států na hraničních přechodech. Mohou být buď přirozené (např. hory, vodní toky) či uměle geometricky dané. Umělé hranice často i prochází městy (např. Český Těšín).

Ochrana hranic je soubor opatření organizačního a technického charakteru, jehož cílem je zabránit nedovolenému překračování státních hranic.⁹

2.1 Státní hranice ČR a jejich ochrana

„Státní hranice oddělují výsostné území ČR od území sousedních států jak na zemském povrchu, tak svislým směrem ve vzdušném prostoru i pod zemským povrchem, v nadzemních i podzemních stavbách a zařízeních. Státní hranice jsou stanoveny mezinárodní smlouvou nebo ústavním zákonem. Polohu státních hranic lze určit z hraničního dokumentárního díla nebo z vyznačení průběhu státních hranic v terénu.“¹⁰

Celková délka státních hranic ČR je 2 326,87 kilometrů.¹¹ Současná podoba těchto hranic je daná od roku 1997. ČR sousedí a má státní hranice s Německem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem.

Hlavním právním předpisem, co se týče ochrany státních hranic proti nedovolenému překračování je zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR, který navazuje na Nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 562/2006, Schengenský hraniční kodex.¹²

V ČR nese základní odpovědnost za ochranu hranic Policie ČR a její služba cizinecké policie, která odhaluje nelegální migraci a provádí opatření k jejímu

⁹ Strážci současných hranic. *Státní hranice a pohraniční turistika* [online]. Zdeněk Šmída [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.zdeneksmida.cz/ochrana-statnich-hranic/strazci-soucasnych-hranic.html>

¹⁰ § 2 odst. 1 zákona č. 312/2001 Sb. o státních hranicích - znění od 01.01.2018

¹¹ STÁTNÍ HRANICE A POHRANIČNÍ TURISTIKA. *STÁTNÍ HRANICE A POHRANIČNÍ TURISTIKA* [online]. Zdeněk Šmída [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.zdeneksmida.cz/statni-hranice-a-pohranicni-turistika.html>

¹² Zákon č. 191/2016 Sb. o ochraně státních hranic - znění od 01.07.2017

zabránění a dále odhaluje kriminalitu a trestnou činnost, související s překračováním hranic. Další složkou, která chrání státní hranice ČR je Armáda ČR, která má povinnost Policii ČR poskytnout síly a prostředky v případě, že Policie ČR je má nedostačující.

Od roku 1991 byla ochrana hranic svěřena Federálnímu policejnímu sboru, kde působila Služba cizinecké a pohraniční policie. Od vzniku samostatné ČR v roce 1993 převzala ochranu hranic Policie ČR a její Služba cizinecké a pohraniční policie. Změna v ochraně státních hranic nastala roku 2007, kdy se ČR stala součástí Schengenského prostoru a tím kontroly na hranicích zcela odpadly. Služba cizinecké a pohraniční policie byla přetransformována na Službu cizinecké policie a nadále zůstává ochrana státních hranic v působnosti Policie ČR.¹³

Zázemí, které sloužilo dříve k ochraně hranic bylo rozprodáno, převedeno či zničeno a ve vlastnictví státu je jen několik budov. Pokud se opět zavede střežení hranic, majitelé jsou povinni tyto objekty státu vrátit. Okolní státy jako Německo, Rakousko či Slovensko zaujaly opačný postoj a většinu budov na hranicích zde vlastní stát.

V případě potřeby ČR může hraniční kontroly obnovit. Hraniční kontroly obnovuje vláda opatřením obecné povahy.¹⁴ Dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic může mimořádně zavést i MV ČR (v případě vážné hrozby pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost). Informace o znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích je uveřejněno ve veřejných sdělovacích prostředcích (televize, rádio). Policisté jsou pak oprávněni provádět kontroly dopravních prostředků, zavazadel a případně osob. Policie ČR je dále oprávněna použít bezpečnostních prostředků pro zabránění nedovoleného překračování vnitřních hranic.

Migrační vlny se netýkají jen ČR ale všech členských států Schengenského prostoru, proto při dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic je toto nutno posoudit v rámci celého Schengenského prostoru. Cílem tohoto opatření je získat nad situací kontrolu a umírnit proudy migrantů. Dočasné znovuzavedení ochrany

¹³ Strážci současných hranic. *Státní hranice a pohraniční turistika* [online]. Zdeněk Šmída [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.zdeneksmida.cz/ochrana-statnich-hranic/strazci-soucasnych-hranic.html>

¹⁴ § 11 odst. 1 Zákona č. 191/2016 Sb. *o ochraně státních hranic* ve znění od 1.7.2017

vnitřních hranic je upraveno v Schengenském hraničním kodexu¹⁵ – v případě závažné hrozby pro veřejný pořádek či vnitřní bezpečnost lze zavést ochranu vnitřních hranic po dobu nepřesahující 30 dnů, případně lze prodloužit, maximálně ale na dobu 6 měsíců. V případě delší ochrany vnitřních hranic je nutno se řídit právě tímto kodexem.

Z důvodu členství ČR v Schengenském prostoru byly zrušeny vnitřní hraniční kontroly, ochrana vnějších hranic Schengenského prostoru ale stále přetrvává. V ČR jsou tyto hranice pouze na mezinárodních letištích. „*Hraničním přechodem je prostor na mezinárodním letišti, určený k překračování vnějších hranic.*“¹⁶ O zřízení hraničního přechodu rozhoduje MV ČR, pro jeho zřízení musí mezinárodní letiště splnit určité bezpečnostní podmínky. Mezi jednu z podmínek patří povinnost mezinárodních letišť oddělit lety na vnější a vnitřní, kdy oddělení pro vnější lety jsou určené pro odlety a přílety do a ze zemí, které nejsou součástí Schengenského prostoru a vnitřní lety jsou určené pro lety v rámci Schengenského prostoru.

Pro účinnou ochranu vnějších hranic je zapotřebí, aby jednotlivé subjekty dodržovali určité povinnosti. Povinností velitele letadla je poskytnout letový plán a údaje o cestujících Ředitelství služby cizinecké policie. Povinností provozovatele letiště je oznamovat údaje o vnějších letech Ředitelství služby cizinecké policie (pokud není na letišti zřízen inspektorát cizinecké policie), umožnit jim přístup k záznamům o příletech a odletech a strpět užívání místnosti pro cizince cizincem, jemuž byl odepřen vstup do ČR. Policisté jsou oprávněni letadlo prohlédnout spolu se zavazadly, nahlédnout do palubního deníku a případně provést prohlídku osoby.¹⁷

Osoby, které překračují vnější či vnitřní hranice mimo hraniční přechod anebo se vyhýbají kontrole, se dopouštějí přestupku.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

¹⁶ § 2 odst. 2 Zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ve znění od 1.7.2017

¹⁷ Zákon č. 191/2016 Sb. o ochraně státních hranic - znění od 01.07.2017

2.2 Ochrana hranic EU

Cílem EU v oblasti ochrany vnějších hranic je zabezpečení svobody pohybu v rámci Schengenského prostoru. Ochranu hranic EU má na starosti agentura FRONTEX ve spolupráci s Europolem a vnitrostátními orgány členských států, jež jsou odpovědné za správu hranic. Pro EU je také spolupráce s NATO více než důležitá v oblasti ochrany vnějších hranic.

Právní základ ochrany vnějších hranic EU nalezneme v Čl. 3 odst. 2 Smlouvy o EU a Čl. 67 a 77 Smlouvy o fungování EU. V těchto pramenech je především uvedeno, že EU poskytuje svým občanům volný pohyb mezi vnitřními hranicemi EU s opatřeními, která zajišťují ochranu vnějších hranic EU.

FRONTEX

FRONTEX je Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, která byla zřízena roku 2004. FRONTEX pomáhá státům EU a zemím přidruženým k Schengenskému prostoru se správou vnějších hranic. Dále přispívá k harmonizaci hraničních kontrol v EU a zprostředkovává spolupráci mezi pohraničními orgány jednotlivých zemí EU a poskytuje také technickou podporu a odborné znalosti.¹⁸ Agentura provádí činnosti v oblasti hraničních kontrol, a to ve spolupráci s orgány členských států a třetími zeměmi. (viz. Příloha č. 1).

Europol

Europol je Evropský policejní úřad, zřízený roku 1999. Jeho hlavním cílem je podpora donucovacích orgánů členských států, zlepšení bezpečnostní situace v Evropě a boj proti závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu. V systému zajišťování bezpečnosti v Evropě zaujímá Europol ústřední pozici. Podporuje operace k prosazování práva v terénu, vede centrum pro výměnu

¹⁸ Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). *Evropská unie* [online]. [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/frontex_cs

informací o trestné činnosti a centrum pro odborné poznatky z oblasti prosazování práva.¹⁹

NATO

Severoatlantická aliance (NATO) je politickou a vojenskou aliancí. Jejím základním úkolem je chránit svobodu a bezpečnost členů. NATO zajišťuje, že se žádný členský stát nebude nucen spoléhat při řešení bezpečnostních úkolů jen na sebe. K dosažení hlavního cíle plní NATO bezpečnostní úkoly - zajišťuje kolektivní obranu a odstrašení proti všem formám agrese vůči kterémukoli členskému státu; stabilizuje bezpečnostní situaci v sousedství prostřednictvím vojenských operací na podporu zvládnutí krizí; rozvíjí partnerské vztahy a další nástroje bezpečnosti a spolupráce s nečlenskými zeměmi, a tím přispívá k předcházení konfliktů.²⁰

2.3 Schengenský prostor

Schengenský prostor je společné území 27 evropských států, na jejichž společných hranicích nejsou prováděny hraniční kontroly osob. *„Zrušená ochrana hranic je kompenzována zesílenou spoluprací a společnými pravidly pro ochranu vnějších hranic, policejní a justiční spoluprací, ochranu osobních údajů, vydávání víz a sdílení údajů v rámci Schengenského informačního systému.“²¹* Hranice Schengenského prostoru chrání agentura FRONTEX společně s policejními silami těch států, ve kterých se vnější hranice nachází.

Ochrana hranic je také řešena v Schengenském hraničním kodexu, která říká, že ochrana hranic má bojovat proti nelegální migraci a obchodování s lidmi, zabraňuje hrozbám a čelí přeshraniční trestné činnosti. Znovuzavedení ochrany hranic má zůstat výjimkou. *„Pokud se v prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích vyskytne závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost některého členského státu, může tento členský stát výjimečně znovu zavést ochranu celých*

¹⁹ Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol). *Evropská unie* [online]. [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/europol_cs

²⁰ NATO - HLAVNÍ FUNKCE. *Ministerstvo obrany ČR* [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/nato/strategie-a-cile/nato---hlavni-funkce-2410/>

²¹ Cestování po EU / Schengenu. *MV ČR - eGovernment* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2019 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cestovani-po-eu-schengenu-286796.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

*svých vnitřních hranic nebo konkrétních úseků těchto hranic po omezenou dobu nepřesahující 30 dní nebo po předvídatelnou dobu trvání závažné hrozby, pokud tato doba přesahuje 30 dní.*²² Celková doba znovuzavedení ochrany vnitřních hranic nemá přesáhnout šest měsíců, mimořádně mohou být kontroly na vnitřních hranicích prodlouženy na dva roky.

Schengenský informační systém funguje již od roku 1990, kdy byly na vnitřních hranicích Schengenského prostoru zrušeny hraniční kontroly. Je to systém a databáze, která podporuje zajišťování mezinárodní bezpečnosti. Schengenský informační systém vede záznamy například o osobách, jimž byl odepřen vstup či pobyt do EU, osobách, na které je vydán zatykač či o pohřešovaných osobách a osobách hledaných v souvislosti se soudním řízením. Dále tento systém obsahuje údaje například o hledaných osobách, jež jsou podezřelí z kriminality a terorismu či o lidech potenciálně ohrožených únosem. Údaje mohou být ve formě například fotografií či otisků prstů. K Schengenskému informačnímu systému mají přístup státní pohraniční orgány, policejní orgány, celní orgány, EUROPOL a další.²³

Dalšími chytrými systémy Schengenského prostoru jsou Vízový informační systém, Celní informační systém a databáze otisků prstů Eurodac. Vízový informační systém zajišťuje společnou vízovou politiku a spolupráci, usnadňuje řízení žádostí o vízum a kontroly na vnějších hraničních přechodech a bojuje proti podvodům. Celní informační systém předchází, vyšetřuje a stíhá porušování celních předpisů EU. Systém Eurodac srovnává otisky prstů žadatelů o azyl a ilegálních přistěhovalců.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). In: . Evropský parlament, Rada Evropské unie, 2016. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32016R0399>

²³ Jak se zlepšil Schengenský informační systém (infografika). *Evropský parlament* [online]. 2018 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20181011STO15882/jak-se-zlepisi-schengensky-informacni-system-infografika>

3. Právní a smluvní úprava

3.1 Česká republika a právní úprava

V ČR je právní úprava vázaná na právní úpravu EU.

Mezi nejzákladnější právní normy ČR, týkající se mezinárodní migrace a ochrany státních hranic patří:

- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

„Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis EU podmínky vstupu cizince na území ČR a vycestování cizince z území, stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost Policie ČR, MV ČR a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy.“²⁴

Dále tento zákon vymezuje pojem cizinec a další pojmy a podmínky týkající se přechodných či trvalých pobytů na území ČR, pobytů občanů EU a jejich rodinných příslušníků na území ČR, pobytů a vycestování cizinců a další problematiky jako například cestovních dokladů, integrace cizinců či přestupků.

- Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic

„Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis EU ochranu státních hranic ČR proti jejich nedovolenému překračování a vymezuje působnost MV ČR a Policie ČR v této oblasti státní správy.“²⁵

Tento zákon také vymezuje pojem hraniční přechod, kterým je prostor na mezinárodním letišti, jenž je určen k překračování vnějších hranic. Určuje také bezpečnostní podmínky mezinárodních letišť a pravomoc MV ČR k uzavření či zrušení hraničních přechodů za daných podmínek. Dále je zde výčet povinností velitele letadla, provozovatele letiště a oprávnění Policie ČR při ochraně vnějších hranic. V tomto zákoně je také zaimplementováno dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a dále přestupky, týkající se problematiky ochrany státních hranic ČR.

²⁴ § 1 odst. 1. Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR ve znění od 1.9.2022

²⁵ § 1 odst. 1 Zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ve/ znění od 1.7.2017

- Vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic

„Tato vyhláška upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis EU podmínky, které v souvislosti s ochranou hranic musí splňovat mezinárodní letiště, na němž se na vnějších letech odbaví alespoň 5 000 osob v kalendářním roce.“²⁶

Tato vyhláška stanovuje také podmínku oddělení neschengenské zóny letiště od schengenské a řeší problematiku odbavovacích pracovišť pro provádění hraničních kontrol (např. vybavení a další podmínky) a zřízení místnosti pro cizince, jimž byl odepřen vstup na území ČR.

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Tato Úmluva je zaimplementována do Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Úmluva obsahuje základní lidská práva a svobody (např.: právo na svobodu a osobní bezpečnost; právo na spravedlivý proces; právo na respektování rodinného a soukromého života; svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání; svoboda projevu; zákaz diskriminace; zákaz omezení politické činnosti cizinců). V Úmluvě je také věnovaná část o Evropském soudu pro lidská práva.

- Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti

Tato úmluva je primárním mezinárodním nástrojem, zaměřený na regulaci a zlepšení postavení osob bez státní příslušnosti. Zajišťuje, že bude osobám bez státní příslušnosti přiznávána základní lidská práva a svobody.

Osobou bez státní příslušnosti se rozumí osoba, kterou žádný stát nepovažuje za svého občana. Tato osoba má povinnost řídit se zákony,

²⁶ § 1 odst. 1 vyhlášky č. 228/2016 Sb. o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic ve znění od 1.2.2017

nařízenými a opatřeními země, ve které se nachází. Země, ve které se dotyčná osoba nachází nesmí tuto osobu diskriminovat.

- Úmluva o postavení uprchlíků

Tato úmluva je též zvaná jako Ženevská úmluva o uprchlících. Ženevská úmluva vznikla roku 1951 OSN jako reakce na osoby, hledající útočiště po druhé světové válce. Jsou v ní zakotveny definice pojmu uprchlík, práva azylantů a povinnosti států, jež azyl poskytují. Je to úmluva o právním postavení uprchlíků, která zajišťuje uprchlíkovi, že ho smluvní stát nevyhostí či nevrátí na hranice toho území, kde by byl jeho život či svoboda ohrožena.

Tato úmluva je zaimplementována v Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb.

- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Tento zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal ČR o mezinárodní ochranu a pobyt azylanta či osoby požívající doplňkové ochrany na tomto území, dále upravuje řízení ve věci mezinárodní ochrany, práva a povinnosti žadatele o mezinárodní ochranu, azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany na území a cizince. Upravuje také působnost MV ČR a Policie ČR v této oblasti, státní integrační program a azylová zařízení.²⁷

- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

Tento zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany, řízení udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a upravuje právní status cizince, žádajícího o oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany či cizince, kterému toto oprávnění již bylo přiděleno. Dále upravuje působnost MV ČR a Policie ČR v této oblasti.²⁸

Dle zákona o dočasné ochraně cizinců se postupuje, pokud byla dočasná ochrana cizincům vyhlášena rozhodnutím Rady EU.

²⁷ § 1 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb. o azylu ve znění od 01.09.2022

²⁸ § 1 odst. 1 zákona č. 221/2003 Sb. o dočasné ochraně cizinců ve znění od 02.08.2021

- Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství

„Tento zákon upravuje způsoby nabývání a pozbývání státního občanství ČR, prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vydávání osvědčení o státním občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly či pozbyly státní občanství ČR a přestupky na úseku státního občanství ČR.“²⁹

Státní občanství ČR lze nabýt narozením, určením otcovství, osvojením, nalezením v ČR, udělením, prohlášením či převzetím do náhradní péče. O udělení rozhoduje MV ČR. Státní občanství lze pozbýt za tří podmínek – osoba se trvale zdržuje v cizině, nepřihlásí se v ČR k trvalému pobytu a je státním občanem jiného státu či o státní občanství jiného státu žádá a vzdává se státního občanství ČR.

3.2 Evropská unie a právní úprava

Do základní právní úpravy EU, která se týká migrace a ochrany hranic patří například:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2018/1806, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni

Jedná se o seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci mají povinnost mít vízum při překračování hranic členských států. Mezi tyto země patří například Afghánistán, Bělorusko, Čína, Egypt, Rusko, Turecko či Vietnam.

Dále je zde seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci nemají vízovou povinnost při překračování vnějších hranic členských států pro krátkodobé pobyty. Mezi tyto země patří například Albánie, Austrálie, Bosna a Hercegovina, Japonsko, Černá hora, Ukrajina, či Spojené státy americké.

²⁹ § 1 zákona č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky ve znění od 01.02.2022

- Nařízení Rady Evropského společenství č. 1683/1995, kterým se stanoví jednotný vzor víz
- Nařízení Rady Evropského společenství č. 1030/2002, kterým se stanoví jednotný vzor povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí
- Nařízení Rady Evropského společenství č. 2252/2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních dokladech vydávaných členskými státy
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob
- Směrnice Evropského společenství č. 2004/38 o právu občanů EU na volný pohyb

Tato směrnice umožňuje volně se pohybovat a pobývat v rámci EU občanům EU a jejich rodinným příslušníkům. „*Rodinnými příslušníky ve smyslu uvedených předpisů komunitárního práva jsou manželé či registrovaní partneři, přímí potomci občana EU, jeho manžela nebo registrovaného partnera, a to do 21 let nebo závislí na nich, a závislí přímí příbuzní občana EU nebo manžela či registrovaného partnera ve vzestupné linii.*“³⁰

- Readmisní dohody

Readmisní dohody jsou mezinárodní smlouvy, upravující předávání občanů, kteří neoprávněně vstoupili či pobývají na území jednoho ze smluvních států, do země jejich původu. Je to jeden z nástrojů řešení nelegální migrace. Tyto dohody jsou uzavřeny například s Hongkongem, Ruskem či Ukrajinou.

³⁰ Směrnice 2004/38/ES o právu občanů EU na volný pohyb. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2020 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/vyhledavani?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_assetEntryId=496765&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_type=content&inheritRedirect=true

- Schengenská dohoda

Schengenská dohoda byla podepsána v roce 1985 a jde o dohodu o odstraňování kontrol na vnitřních hranicích a zavedení volného pobytu státních příslušníků a přepravy a pohybu zboží. Tuto dohodu doplňuje Schengenská úmluva, jež vstoupila v platnost roku 1995. Schengenská dohoda a úmluva dohromady tvoří „schengenské acquis“, které je od roku 1999 součástí právních předpisů EU. Kontroly jsou zaměřené na hranice se státy, jež nejsou členy Schengenského prostoru.

- Amsterodamská smlouva

V roce 1999 vstoupila v platnost Amsterdamská smlouva, která přenesla záležitosti azylu a migrace do kompetence EU a začal vznikat Společný evropský azylový systém, který sjednotil azylové politiky jednotlivých členských států. Tato smlouva také začlenila „schengenské acquis“ do právního systému EU.

- Dublinský systém

„Dublinský systém je označením pro mechanismus, kterým je v rámci členských států EU, a dále Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska určován jediný stát, který projedná žádost cizince o mezinárodní ochranu a ve věci rozhodne, ať je žádost o mezinárodní ochranu podána kdekoliv na území těchto států.“³¹ Zajišťuje, aby se řízení o azylu jedné osoby konalo pouze v jednom členském státě a aby nedošlo k tomu, že se řízení o azylu nebude konat vůbec.

První dublinská úmluva byla přijata roku 1997, v roce 2003 byla rozšířena na Dublin II. a poslední rozšíření proběhlo v roce 2013 na současnou verzi Dublin III. – Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 604/2013, tím se stanovily kritéria (např. rodinné vazby, první podaná žádost o azyl) a postupy pro určení příslušného členského státu k posuzování žádosti o mezinárodní

³¹ Dublinský systém. MV ČR - eGovernment [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

Do dublinského systému patří také systém EURODAC, který ukládá otisky prstů všech žadatelů o azyl.

4. Migrace a Evropa

4.1 Historie

Migrace je v lidské společnosti již od samého počátku. V pravěku se tlupy přemísťovaly za potravou; ve starověku celé národy za novou půdou (Slované, germánské kmeny), ve středověku za řemesly, obchody a svobodou; v novověku v rámci zámořských objevů; za průmyslové revoluce rostla migrace z venkova do měst za prací. V dnešní době je migrace především z důvodů ekonomických (za prací), bezpečnostních (kvůli válce), sociálních (za rodinou) či environmentálních (kvůli živelním pohromám). Migrace je přirozený a nevyhnutelný způsob, jak si lidé zajišťují bezpečnější a kvalitnější životy a snaží se odstranit společenské rozdíly.

Ze vzdálenější historie mezinárodních migrací mohou uvést například migraci v 19. století, kdy se Evropané přemísťovali do jiných částí světa – ať už z politických důvodů (revoluce roku 1848), za kolonizací či za lepším životem a hospodářstvím. Další velké migrační vlny v Evropě proběhly během první a druhé světové války a také během válek v bývalé Jugoslávii. Právě kvůli migrační vlně ze zemí bývalé Jugoslávie se EU začala otázkou migrace více zabývat.

Z nedávných a současných migračních vln mohou zmínit tu z roku 2015, kdy do EU z arabsko-afrických zemí migrovalo přes více než milion uprchlíků, kteří prchali před válkami a před Islámským státem. Při této migrační vlně byl počet uprchlíků enormní, a proto byla nutná domluva členských států o relokaci uprchlíků. Obnovily se kontroly na vnitřních hranicích EU a FRONTEX získal větší pravomoci a více personálu. Byla také uzavřena dohoda s Tureckem, jejím cílem bylo zastavit ilegální migraci ze Sýrie, Afganistánu, Iráku atd. do EU a rozbít obchodní model pašeráckých gangů.³² Tato dohoda také umožnila navracet nelegální migranty zejména z řeckých ostrovů zpět do Turecka.

V současnosti (od února 2022) se setkáváme s migrační vlnou z Ukrajiny, kde probíhá válka s Ruskem. Válečný konflikt začal v únoru roku 2022, kdy

³² Dohoda EU s Tureckem, 18. března 2016. *Vláda ČR* [online]. 2016 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>

z Ukrajiny začalo prchat velké množství uprchlíků do zemí EU a dalších zemí (např. Moldavsko). Dále se opět od roku 2019 zvedá migrační vlna ze zemí Blízkého východu, Asie a Afriky. Tato migrační vlna vede přes balkánskou trasu, Maďarsko, Slovensko a ČR dále do Německa a dalších evropských zemí. Některé země EU v tomto případě opět obnovily kontroly na svých hranicích, aby zamezily nelegální migraci, počtu migrantů ve svých zemích a převaděčství migrantů.

4.2 Migrační trasy

Mezi hlavní migrační trasy do Evropy patří Západní středomořská trasa, Centrální středomořská trasa a Východní středomořská trasa.

Západní středomořská trasa vede přes moře z Maroka a Alžírsko do Španělska. Zemí původu těchto migrantů je nejčastěji Maroko, Alžírsko či Sýrie.

Centrální středomořská trasa vede přes Středozemní moře do Itálie. Nejčastěji se vyplouvá z Libye, Turecka či z Tuniska. Tuto trasu využívají migranti především z Tuniska, Egypta či z Bangladéše.

Východní středomořská trasa vede do Řecka (nejčastěji z Turecka), lze zde využít buď pozemní cesty nebo cesty přes moře. Nejvíce ji využívají migranti z Palestiny, Afghánistánu, Sýrie, Iráku, Somálska či z Turecka.

V současnosti ožívá tzv. Balkánská trasa, což je označení cesty migrantů původem především ze zemí Blízkého východu přes Turecko a státy západního Balkánu dále do střední a západní Evropy. Tato trasa vede také přes Slovensko a ČR. EU státy západního Balkánu kvůli rostoucímu počtu migrujících lidí touto trasou finančně podporuje a na hranicích Maďarska a Chorvatska jsou agenturou FRONTEX vysílány specializovaní příslušníci a vozidla pro ostrahu hranic. Agentura FRONTEX může vysílat své jednotky také na západní Balkán, pokud má s nimi uzavřenou dohodu (např. do Černé Hory či Srbska).³³

Kvůli válečnému konfliktu Ruska s Ukrajinou se enormně zvýšil počet migrantů na Východní migrační trase, odkud prchají občané Ukrajiny. Tato trasa

³³ Západobalkánská trasa. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-balkans-route/>

může mít 4 směry - na Slovensko, do Polska, Maďarska či Rumunska. Z těchto zemí pak uprchlíci pokračují dále do zemí Evropy.

5. Migrace a Česká republika

5.1 Historie

Jak již bylo v této práci zmíněno, migrace je součástí lidské společnosti, tudíž se migrace na území ČR také děla již od počátku.

Z nedávných událostí, ČR zasáhla Evropská migrační krize v roce 2015. Za této migrační vlny byla ČR spíše zemí tranzitní než cílovou. Cílovými zeměmi byly především země západní a severní Evropy (např. Německo, Švédsko či Francie), v těchto zemích totiž měli migrující osoby více možností než v ČR (např. možnost pracovat). Migranti pocházeli nejčastěji ze zemí Blízkého a Středního východu (např. Sýrie, Afghánistán) a subsaharské Afriky (např. Nigérie, Somálsko). Příčinou byly válečné konflikty v arabsko-afrických zemích, vzestup Islámského státu, utlačování národnostních menšin v těchto zemích a dále málo chráněné hranice EU a přívětivý systém sociálních dávek pro migranty. Migranti prchali do zemí EU za lepšími životními podmínkami.

Od února roku 2022 probíhá migrační vlna z Ukrajiny, kterou způsobila ruská invaze na Ukrajinu. ČR byla a je pro migranty z Ukrajiny zemí cílovou, především kvůli velké solidaritě ČR, její vstřícnosti k uprchlíkům a jazykové podobnosti.

Dále na podzim roku 2022 opět narůstala migrační vlna ze zemí Blízkého a Středního východu a subsaharské Afriky, odkud lidé migrují před válkami a klimatickými změnami. Tato migrační vlna vede především přes balkánskou trasu a dále přes Maďarsko, Slovensko a ČR do dalších zemí EU. Vzhledem k narůstajícímu počtu nelegálních migrantů a případů nelegálního převážení migrantů, ČR zavedla v září 2022 kontroly na hranicích se Slovenskem. ČR nebyla jedinou zemí, která zavedla kontroly na hranicích, mezi dalšími zeměmi byly například Francie, Německo či Rakousko.

5.2 Audit národní bezpečnosti

„Audit ověřuje dvě základní schopnosti státu, a to schopnost identifikovat konkrétní bezpečnostní hrozbu a přijmout vůči ní preventivní opatření a schopnost reagovat na nastalou krizi, kterou je potřeba řešit.“³⁴

Audit se zabývá 10 okruhy hrozeb – terorismem; extremismem; organizovaným zločinem; působením cizí moci; bezpečnostními aspekty migrace; přírodními hrozbami; antropogenními hrozbami; hrozbami v kyberprostoru; energetickou, surovinovou a průmyslovou bezpečností; hybridními hrozbami a jejich vlivem na bezpečnost občanů ČR. Tato bakalářská práce se zabývá mezinárodní migrací, proto zde bude rozebrána část o bezpečnostních aspektech migrace.

V první části je zde popis migrace, jeho příčiny a hrozby. Za bezpečnostní hrozby Audit považuje zejména neřízenou migraci a neúspěšnou integraci migrantů, které lze řešit nástroji řízené migrace (regulačními a legislativními nástroji) a procesem úspěšné integrace migrantů. Dále je zde popis bezpečnostního prostředí ČR, kde je především kladen důraz na členství ČR v EU a Schengenském prostoru a s tím spojené zrušení kontrol na vnitřních hranicích. Členství EU znamená omezené možnosti v oblasti práva a kvůli volnému pohybu osob v rámci EU je téměř nemožné regulovat migraci mezi členskými státy EU.

Migrační politika ČR je ovlivněna členstvím v EU a její Smlouvou o fungování EU, která zavedla společnou politiku v oblasti migrace. Dle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. spadá migrace do gesce MV.

Základním strategickým dokumentem migrační politiky je Strategie migrační politiky ČR, jež upravuje migrační politiku ČR a určuje zásady v oblasti migrace – bezpečnost; integrace cizinců; nelegální migrace a návratová politika; azyl; vnější dimenze migrace; legální migrace; volný pohyb osob v rámci EU a Schengenského prostoru; společná politika EU.³⁵ Dalším dokumentem je

³⁴Audit národní bezpečnosti. Praha: MV ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.

³⁵ Strategie migrační politiky ČR. MV ČR [online]. MV ČR [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>

Bezpečnostní strategie, jež nelegální migraci a nedostatečnou integraci definuje jako jednu z bezpečnostních hrozeb. Analýza hrozeb pro ČR je dalším dokumentem, který určuje migrační vlnu velkého rozsahu jako jednu z hrozeb a pro řešení této hrozby byl sestaven Typový plán - migrační vlna velkého rozsahu. Dalšími nástroji jsou Koncepce integrace cizinců a Státní integrační program.

MV ČR je gestorem problematiky mezinárodní migrace a mezinárodní ochrany v ČR, za tuto oblast ale zodpovídá odbor azylové a migrační politiky MV ČR. Mezi další odpovědné instituce a orgány patří Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci, který přijímá opatření v oblasti migraci a ochrany státních hranic, další ministerstva a případně jejich podřízené složky a zpravodajské služby.³⁶

5.3 Typový plán migrační vlna velkého rozsahu

ČR má připravený Typový plán pro krizovou situaci - migrační vlnu velkého rozsahu, který je v působnosti MV ČR a jehož gestorem je Odbor azylové a migrační politiky. Tento typový plán byl zpracován v roce 2017 a použije se za krizové situace - migrační vlna velkého rozsahu, což je situace, kdy vzroste počet cizinců ze třetích zemí přicházejících na státní hranice ČR s cílem vstoupit, přepravit se či pobývat na území ČR. Jedná se o příchod cca. 750 cizinců/den po dobu několika dnů s výhledem dalšího nárůstu či 5 000 cizinců/měsíc po dobu několika měsíců s výhledem dalšího nárůstu.³⁷

Krizový stav se vyhláší v případě, že nelze situaci řešit běžnou činností správních úřadů a složek IZS. Cílem je zvládnout a regulovat příliv migrantů do ČR ve spolupráci s EU.

Tento typový plán v návaznosti na právní prameny určuje subjektům určité úkoly, kterými jsou:

- **MV ČR** prioritně zajišťuje vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek; personálně posiluje odbory, zabývající se migrační krizí (např. odbor azylové a

³⁶ *Audit národní bezpečnosti*. Praha: MV ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.

³⁷ *Typový plán - Migrační vlna velkého rozsahu*. In: . Praha: MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky, 2017.

migrační politiky MV); rozhoduje o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic; zajišťuje pobyt cizinců, jejich péči a adaptaci; vyhošťuje a realizuje dobrovolný návrat osob; zajišťuje informovanost cizinců i občanů ČR.

- **Správa uprchlických zařízení MV ČR** zajišťuje plné využití kapacit stávajících zařízení a případné jeho rozšíření, zabezpečuje ubytování, stravování a další předměty a služby ve svých zařízeních.
- **Policie ČR** organizačně a materiálně připravuje plán pro využití sil a prostředků Armády ČR a Celní správy k posílení služeb pořádkové a cizinecké policie; zpracovává a implementuje plán dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a zajišťuje úkoly z něho plynoucí; zabezpečuje další ubytovací zařízení; spolupracuje při přesunu cizinců a zajišťuje jejich bezpečnost; dohlíží na veřejný pořádek a zabraňuje kriminalitě.
- **Vláda ČR** schvaluje rozhodnutí o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.
- **Ministerstvo zahraničních věcí** průběžně monitoruje situaci v původních zemích migrantů.
- **Armáda ČR** poskytne v případě nedostatku sil a prostředků Policie ČR své síly a prostředky pro zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti.
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí** zajišťuje sociální zabezpečení cizinců.

Před vyhlášením krizového stavu shromažďuje informace Analytické centrum pro ochranu hranic a migraci. Za krizového stavu tuto činnost přebírá Situační a informační centrum MV ČR.³⁸

³⁸ *Typový plán - Migrační vlna velkého rozsahu.* In: . Praha: MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky, 2017.

Praktická část

6. Migrační krize z Ukrajiny

Ukrajinskou uprchlickou krizi z Ukrajiny vyvolal válečný konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou v únoru roku 2022. Z Ukrajiny uprchlo miliony lidí, kteří hledají či našli útočiště především v zemích EU a Moldavsku. 4,8 milionu (údaj k 6.12.2022) uprchlíků z Ukrajiny se v EU zaregistrovalo k dočasné ochraně nebo v podobném režimu.³⁹ Nejvíce speciálních víz udělilo ukrajinským migrantům Polsko, následuje Německo a pak ČR.⁴⁰

6.1 Postoj a řešení ze strany EU

EU k ukrajinským uprchlíkům zachovává vstřícný a solidární postoj a poskytuje jim i jejich zemi podporu. EU zavedla kvůli ukrajinské uprchlické krizi řadu opatření na pomoc uprchlíkům, mezi které například patří:

- Dočasná ochrana osob prchajících před válkou

EU v březnu roku 2022 aktivovala směrnici o dočasné ochraně, která bude trvat 1 až 3 roky, v závislosti na situaci na Ukrajině. Cílem je poskytnout ochranu vysídleným osobám a zmírnit tlak na vnitrostátní azylové systémy zemí EU. Tato ochrana umožňuje vysídleným osobám požívat práv EU (např. oprávnění k pobytu, přístup na trh práce a k bydlení, sociální a lékařská pomoc), uděluje se automaticky, poté by tyto osoby měli zažádat o povolení k pobytu.⁴¹

³⁹ *Příliv uprchlíků z Ukrajiny* [online]. In: . Evropská rada; Rada EU, 2023 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/>

⁴⁰ UKRAJINSKÁ UPRCHLICKÁ KRIZE: AKTUÁLNÍ SITUACE. *Člověk v tísni* [online]. 2023 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/ukrajinska-krize-v-historickem-kontextu-8589gp>

⁴¹ Ukrajina: Rada jednomyslně zavedla dočasnou ochranu osob prchajících před válkou. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/03/04/ukraine-council-introduces-temporary-protection-for-persons-fleeing-the-war/>

- Finanční prostředky na humanitární pomoc

EU vyčlenila 523 milionů € na humanitární pomoc určenou civilistům zasažených válkou na Ukrajině. Samotné členské státy EU uvolnily téměř 957 milionů €. ⁴² Tato finanční pomoc zajišťuje například dostupnost potravin a vody, zdravotní péče, přístřešků a peněžitou pomoc na základní potřeby.

- Podpora v oblasti civilní ochrany

Civilní ochranou jsou preventivní opatření a pomoc obyvatelstvu v nouzi (např. pátrací a záchranné operace, čištění vody). Cílem je posílit spolupráci mezi vnitrostátními orgány civilní ochrany, zvýšit informovanost veřejnosti a poskytnout pomoc obyvatelstvu. O tuto pomoc může zažádat každá země, která není schopná se vyrovnávat s následky mimořádné události. ⁴³

- Podpora správy hranic EU a Moldavska

Uprchlíci z Ukrajiny nesměřují jen do zemí EU ale také do jiných zemí, například do Moldavska. Moldavsko nezvládalo pobírat tak velké množství uprchlíků a jako sousední stát Ukrajiny zároveň hlídat své území před válkou, a proto EU s touto zemí uzavřela dohodu o operativní podpoře FRONTEXu s ohledem na ruskou invazi na Ukrajinu.

- Vojenská pomocná mise EU

Cílem je posílit vojenské schopnosti ukrajinských ozbrojených sil poskytováním specializovaného výcviku, bránit ukrajinské území a chránit obyvatelstvo. Rozhodnutí o této pomoci je dáno na 2 roky (od října 2022).

- Finanční a technická podpora pro členské státy, poskytující uprchlíkům útočiště

⁴² *Solidarita EU s Ukrajinou* [online]. In: . Evropská rada; Rada EU, 2023 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/>

⁴³ Civilní ochrana v EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/civil-protection/>

Dále EU poskytla Ukrajině pomoc ve formě půjček a grantů, podpořila ukrajinskou armádu (financováním vybavení a dodávek ochranných prostředků, paliva atd.), a podporuje vyšetřování a stíhání válečných zločinů (zločinů proti lidskosti a válečných zločinů).

Je zde nutné položit otázku, zda všechna tato pomoc neuškodí EU jako celku, zejména z pohledu sociální stability občanů EU. Pomoc zasažené Ukrajině je jistě velice potřebná a nezbytná pro ukrajinskou armádu, jejich občany a uprchlíky, kteří se snaží uchránit své rodiny a známé před válečnými konflikty na jejich území. Pro EU je ale tato pomoc zároveň velmi finančně a materiálně náročná. Je nutné, aby EU pomáhala nevinným uprchlíkům a jejich zemi k zvládnutí válečného konfliktu s Ruskem, ale také je nutné, aby měla i pro své občany dostatek finančních a materiálních prostředků k okamžitému i budoucímu použití při vzniku vnitřních krizí (jako např. zdravotnického a vojenského materiálu).

Zavedení dočasné ochrany bylo nutné pro zvládnutí přijímání uprchlíků z Ukrajiny a vzhledem k jejich situaci bylo také potřeba tyto uprchlíky sociálně a ekonomicky více osamostatnit (umožnit jim přístup na trh práce, k vzdělání apod.). Do EU přichází enormní počet Ukrajinců a není možné všem poskytnout ubytování v uprchlických či jiných zařízeních. Z tohoto důvodu je nutné, aby si i oni sami mohli vydělat finanční prostředky pro přežití a zajištění základních potřeb. Se stále pokračujícím konfliktem na Ukrajině, ukrajinské děti přicházejí o základní i další vzdělání, proto je také potřeba zapojit tyto migranty do vzdělávacích systémů. EU tímto způsobem pomoci by ale neměla omezovat své občany a měla by být schopna zajistit především práci, lékařskou péči atd. svým občanům. Návrhem řešení může být větší využití uprchlíků na zaměstnání v nedostatkových povoláních (např. ukrajínští lékaři by mohli pracovat v zemích EU).

Vojenská pomoc Ukrajině je také velice důležitá pro ubránění ukrajinského území před ruskými vojsky, jen je také nutné promyslet i negativní stránky této pomoci – např. aby EU měla stále síly a prostředky pro případné napadení a ubránění svých členských zemí. Proto se vedou i diskuze o určitých prioritách a

rovnováže pomoci a její účelnosti ve vazbě na řešení vnitřních problémů EU. Obdobně probíhají diskuze a jednání i k sankcím vůči Rusku.

6.2 Postoj a řešení ze strany ČR

ČR se po vypuknutí války Ruska s Ukrajinou stala jednou z hlavních cílových zemí osob prchajících před válkou. Jak již bylo zmíněno v teoretické části této bakalářské práce, ČR je pro ukrajinské migranty cílovou zemí především kvůli podobnosti jazyků, vstřícnosti a solidárnosti ČR k těmto migrantům.

ČR vytvořila zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině vyvolaným invazí vojsk Ruska (tzv. Lex Ukrajina). „*Lex Ukrajina reaguje na spuštění institutu dočasné ochrany a nastalou situaci a upravuje zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců a další zákony, aby umožnil pružnější reagování na velký počet příchozích uprchlíků z Ukrajiny.*“⁴⁴

Lex Ukrajina stanovuje, že dočasná ochrana pro uprchlíky bude trvat jeden rok a může být prodloužena maximálně o jeden další rok. Dále Lex Ukrajina umožňuje uprchlíkům z Ukrajiny využívat zdravotní péče a vstoupit na trh práce. Co se týče finanční pomoci, uprchlíci mají nárok na podporu v nezaměstnanosti a dále na humanitární dávku v hodnotě 5 000 Kč. V případě sociální či materiální nouze, budou všechny sociální služby poskytovány bezplatně, náklady poskytovatelům bude kompenzovat stát. Kvalifikaci potřebnou pro výkon v sociálních službách či v dětských skupinách budou moci doložit čestným prohlášením.⁴⁵

24. února 2023 Sněmovna schválila novelu zákona Lex Ukrajina, která přinese lepší zacílení pomoci a zjednodušení administrativy. Humanitární dávka bude navázána na životní minimum, bude se o ni žádat pouze online a bude

⁴⁴ Lex Ukrajina – základní přehled. *Migraceonline.cz* [online]. ČR: migraceonline.cz, 2022, 22.03.2022 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/lex-ukrajina-zakladni-prehled>

⁴⁵ Lex Ukrajina – základní přehled. *Migraceonline.cz* [online]. ČR: migraceonline.cz, 2022, 22.03.2022 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/lex-ukrajina-zakladni-prehled>

určena jen pro ty, co jí opravdu potřebují. Začlenění uprchlíků se v ČR daří – od začátku války dokázalo v ČR najít práci cca. 190 tisíc uprchlíků.⁴⁶

„Po dobu 150 dní od udělení dočasné ochrany bude výše humanitární dávky odpovídat částkám životního minima. Po uplynutí této doby se bude prověřovat, zda existují objektivní překážky pro to, aby žadatel o humanitární dávku mohl začít pracovat. Pokud takové překážky nebudou, po 150 dnech klesne výše dávky na částku existenčního minima. Přísnější pravidla se nebudou vztahovat na zranitelné skupiny. Vždy se navíc budou testovat konkrétní poměry žadatele, pokud bude mít dostatek prostředků, nebude mít na dávku nárok. Konkrétně bude humanitární dávka činit po dobu prvních pěti měsíců (150 dnů) po udělení dočasné ochrany u dospělého 4 860 korun. Po uplynutí 150 dnů budou v této výši humanitární dávku dostávat pouze ti, kteří patří do zranitelné skupiny. V ostatních případech se sníží na 3 130 korun.“⁴⁷

ČR se k uprchlíkům z Ukrajiny zachovala velice solidárně, zřídila také například asistenční centra či telefonické a emailové infolinky pro pomoc těmto uprchlíkům.

Z důvodu velkého přílivu uprchlíků z Ukrajiny, ČR vyhlásila nouzový stav, který platil od 4. března 2022 do 30. června 2022. Tento krizový stav neomezoval občany ČR, ale umožňoval lepší koordinaci a řešení migrační vlny. Díky nouzovému stavu bylo možné zavést rychlejší vydávání víz ukrajinským občanům (víza mohli vydávat i zaměstnanci odboru azylové a migrační politiky MV a Policie ČR).⁴⁸ MV ČR připravilo další opatření podle tzv. lex Ukrajina, díky kterým bylo

⁴⁶ Sněmovna schválila novelu zákona Lex Ukrajina. Přinese lepší zacílení podpory a jednodušší administrativu: Tisková zpráva [online]. In: . Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 24.02.2023, s. 2 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/TZ_lex_Ukrajina_PSP_2f.pdf/e72cf5e8-2781-d9b0-63cd-55a43bd56c82

⁴⁷ Sněmovna schválila novelu zákona Lex Ukrajina. Přinese lepší zacílení podpory a jednodušší administrativu: Tisková zpráva [online]. In: . Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 24.02.2023, s. 2 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/TZ_lex_Ukrajina_PSP_2f.pdf/e72cf5e8-2781-d9b0-63cd-55a43bd56c82

⁴⁸ Od pátku bude v Česku platit nouzový stav. Pomůže Ukrajincům a lidem, kteří se o ně starají. Běžných občanů se nedotkne. MVČR [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/od-patku-bude-v-cesku-platit-nouzovy-stav-pomuze-ukrajincum-a-lidem-kteri-se-o-ne-staraji-beznych-obcanu-se-nedotkne.aspx>

umožněno zvládat ukrajinskou uprchlickou krizi jako za krizového stavu bez zavedeného krizového stavu. Tato opatření umožňovala například prodloužení registrace ukrajinských občanů na cizinecké policii ze 3 dnů na 30, prodloužení vyřízení žádosti o dočasnou ochranu na 60 dnů, dále hlášení změny pobytu pro lepší přehled o dostupných kapacitách ubytovacích zařízení a využívání státních a krajských ubytovacích zařízení.

MV ČR také připravilo Strategii řešení uprchlické vlny⁴⁹, která reaguje na příliv uprchlíků z Ukrajiny a chce, aby pomoc obětem války nebyla na úkor občanů ČR, nýbrž aby byla brána jako příležitost. Zaměřuje se například na problematiku ubytování, zaměstnávání, školství, zdravotnictví, vnitřní bezpečnost a financování. Jedná se o tzv. živý dokument, který se v průběhu této krize může měnit. Tento dokument rozděluje krizi do tří fází, přičemž první fází je boj o bezpečí, kdy jde především o zajištění základních životních potřeb, logistiky a poskytnutí humanitární pomoci. Druhou fází je adaptace a soužití a poslední fází je dlouhodobé řešení, které zahrnuje integraci uprchlíků či návrat a obnovu Ukrajiny.

Řešení ubytování a bydlení je jedním z nejdůležitějších bodů při řešení jakékoli migrační vlny. Ubytování v nouzových hromadných ubytovacích zařízeních je pouze krátkodobým řešením, které s sebou přináší negativní jevy jako například sociální vyloučení a vznik ghett. Na začátku krize se ubytování řešilo také na základě známostí, přátelství a dobrovolnictví – lidé ubytovávali uprchlíky ve svých domovech či v soukromých zařízeních (např. v hotelech), na základě této pomoci stát poskytoval majitelům finanční příspěvky. Dále ministerstva a další ústřední správní úřady vyčlenili svá ubytovací zařízení a poskytli je pro užívání ukrajinským uprchlíkům.

Pro střednědobé a dlouhodobé řešení uprchlické krize je nejvhodnějším řešením standardní bydlení v bytech či v podobných prostorech, a to vede k celkovému rozšíření kapacit bydlení a zapojení uprchlíků na trh práce pro pokrytí

⁴⁹ STANOVENÍ STRATEGICKÝCH PRIORIT VLÁDY ČR KE ZVLÁDÁNÍ UPRCHLICKÉ VLNY SOUVISEJÍCÍ S INVAZÍ RUSKÉ FEDERACE NA UKRAJINU. MVČR [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-strategicky-material-reseni-uprchlicke-vlny-i-pozici-jejeho-koordinatora.aspx>

finančních nákladů na bydlení. Zapojení uprchlíků na trh práce by ale nemělo omezit nabídku práce pro české občany.

Dále je nutné zapojit ukrajinské děti do českého vzdělávacího systému, což znamená i jazykovou přípravu. Pro ukrajinské uprchlíky je také nutné zajistit sociální a zdravotní zajištění. S příchodem uprchlíků vznikají také problémy mezi obyvateli, proto je nutné migranty integrovat a adaptovat do českého prostředí.

Dle Situačních zpráv k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR (č. 41 (52. týden 2022)⁵⁰, č. 42 (1. týden 2023)⁵¹, č. 45 (4. týden 2023)⁵², č. 47 (6. a 7. týden 2023)⁵³) Policie ČR nehrozí celkové ohrožení bezpečnostní situace v ČR spojené s migrační vlnou z Ukrajiny. Dle těchto zpráv dochází k dílčím problémům jako např. potyčky mezi Ukrajinci, znásilnění, pohlavní zneužívání, loupeže či podvody. Přetrvává páchání deliktů pod vlivem alkoholu (zejména řízení vozidel). Jsou také zaznamenány případy drobných krádeží, padělání řidičských průkazů či napadení nožem nebo jinou zbraní, při čemž jsou pachatelé ukrajínští občané. *„Trestně stíháno bylo v roce 2022 celkem 2389 osob s ukrajinským státním občanstvím (proti 1730 osobám v roce 2021 jde o 38% nárůst), z toho 93,4 % mužů.“*⁵⁴

„Podle údajů Úřadu práce získalo v ČR od vypuknutí konfliktu do konce ledna 2023 práci celkem 190 356 osob z Ukrajiny s udělenou dočasnou ochranou, z nichž zhruba tři čtvrtiny tvoří ženy. Ke konci ledna bylo zaměstnáno 94 383 občanů Ukrajiny s udělenou dočasnou ochranou. Nejčastěji jako montážní dělníci

⁵⁰ Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 41 (52. týden 2022). Policie ČR: *Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 2.1.2023, (41), 6 [cit. 2023-01-07].

⁵¹ Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 42 (1. týden 2023). Policie ČR: *Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 9.1.2023, (42), 6 [cit. 2023-01-24].

⁵² Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 45 (4. týden 2023). Policie ČR: *Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 30.1.2023, (45), 6 [cit. 2023-02-02].

⁵³ Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 47 (6. a 7. týden 2023). Policie ČR: *Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 20.2.2023, (47), 8 [cit. 2023-02-24].

⁵⁴ Shrnutí dosavadních dopadů konfliktu na Ukrajině. Policie ČR: *Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 6. 3. 2023, 5 [cit. 2023-03-08].

výrobků a zařízení nebo pomocníci ve stavebnictví, výrobě a v dopravě nebo jako obsluha stacionárních strojů a zařízení.“⁵⁵

6.3 Statistiky

Pobytová oprávnění

Celkově bylo k 4. 1. 2023 uděleno 43 892 pobytových oprávnění v souvislosti s válkou na Ukrajině.⁵⁶ Rozložení udělení pobytového oprávnění v souvislosti s válkou na Ukrajině dle pohlaví a věku ukazují grafy níže (viz. Graf č. 1, Graf č. 2).

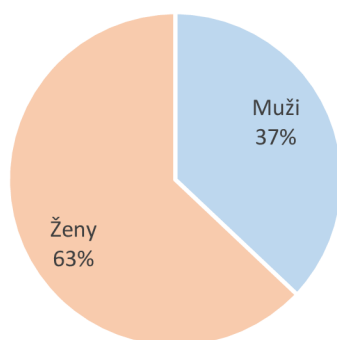
V Grafu č. 1 je znázorněno, že bylo uděleno pobytové oprávnění o 26% více ženám než mužům, a to z toho důvodu, že muži ve věku 18-60 let mají na Ukrajině nařízenou všeobecnou mobilizaci, a tudíž nesmí vycestovat ze země.

Graf č. 2 znázorňuje udělení pobytových oprávnění dle věku, nejvíce pobytových oprávnění bylo uděleno lidem ve věku 18-64 let, následuje věk 6-14 let, 15-17 let, 3-5 let, 65 a více let a nejméně se pobytová oprávnění udělila dětem do 3. roku věku.

⁵⁵ Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 47 (6. a 7. týden 2023). *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 20.2.2023, (47), 8 [cit. 2023-02-24].

⁵⁶ Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv: Leden 2023 - Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině ke dni 4. 1. 2023. *MV ČR* [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-01-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaalkou-na-ukrajine-archiv.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

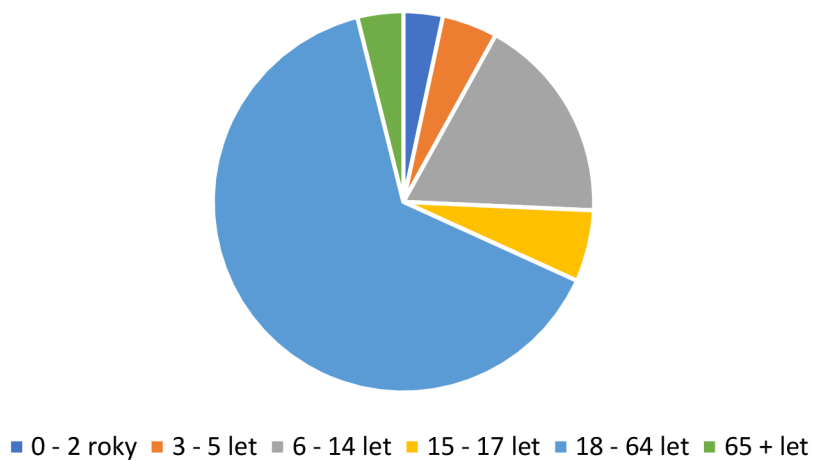
Udělení pobytového oprávnění - dle pohlaví

Graf č. 1: Pobytová oprávnění – dle pohlaví

Zdroj: Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv. MVČR [online]. 2023.

Udělení pobytového oprávnění - dle věku

Graf č. 2: Pobytová oprávnění – dle věku

Zdroj: Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv. MVČR [online]. 2023.

7. Řešení migrace v ČR

Hlavním orgánem, řešící migraci v ČR je MV ČR a jeho orgán odbor azylové a migrační politiky. Tento odbor zajišťuje oblast mezinárodní ochrany, uprchlictví, vstupy a pobyty cizinců, integraci cizinců a schengenskou spolupráci.

Pro přijímání nezbytných opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic je v ČR zřízen Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci, který je složen ze zástupců věcně příslušných resortů na vysoké úrovni. Spolupráce těchto resortů umožňuje rychlou reakci a řešení na aktuální migrační situace. Tento orgán také řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci, které sleduje a analyzuje migraci.⁵⁷

Ochranu hranic ČR má na starosti Policie ČR, která mimo jiné spolupracuje s Celní správou ČR a agenturou FRONTEX. Dalším důležitým orgánem, co se týče řešení migračních krizí je Správa uprchlických zařízení, která spadá pod MV ČR. Správa uprchlických zařízení provozuje přijímací a pobytová střediska pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany, integrační azylová střediska pro držitele mezinárodní ochrany a zařízení pro nelegální migranty.⁵⁸ V případě, kdy se migrační krize nedají zvládnout běžnou činností, vyhlásí se krizový stav a využívá se Typového plánu - migrační vlna velkého rozsahu.

ČR, jak již bylo zmíněno výše, reagovala na ukrajinskou migrační vlnu vyhlášením nouzového stavu, protože nezvládala účinně řešit příliv tolika lidí, následně zpracovala opatření, která by umožňovala řešení migrační vlny podobně jako za krizového stavu (zmíněno výše – lex Ukrajina). ČR by měla mít vytvořený celkový plán opatření pro migrační vlny, aby se předešlo řešení až za situace (tzv. až za chodu), ale aby ČR byla na tyto situace připravena.

⁵⁷ Meziřesortní orgány. *MV ČR: Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/meziresortni-organy.aspx>

⁵⁸ O organizaci. *Správa uprchlických zařízení MV* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.suz.cz/kdo-jsme/historie-a-soucasnost/>

7.1 Audit národní bezpečnosti

Audit národní bezpečnosti prověřuje, zda je stát schopen rozpoznat bezpečnostní hrozbu a přijmout vůči ní určitá opatření. U oblasti migrace zde hrozí dvě hrozby – hrozba neřízené migrace a hrozba neúspěšné integrace.

Hrozba neřízené migrace

Na hrozbu neřízené migraci mají vliv vnitřní a vnější faktory.

Vnitřním faktorem je špatné nastavení imigračního systému. Především tomuto problému lze legislativou a kapacitním zajištěním systému. Z důsledku neexistence vnitřních hranic kvůli členství v Schengenském prostoru a EU je omezená možnost využití legislativní regulace, proto je nutné prosazovat nastavení lepšího imigračního systému a řízené migrace v EU. Důležité pro efektivní řízení migrace je možnost a schopnost nastavit legislativou podmínky vstupu a pobytu cizinců tak, aby imigrace byla dlouhodobě přínosná, a aby byly minimalizovány negativní dopady.⁵⁹ Zajištění kvantitativní a kvalitativní kapacity (technické a personální) je další možností, jak předjet neřízené migraci, proto je také nutné nadále motivovat lidi k práci u Policie ČR, u Celní správy ČR, na MV ČR (odbor azylové a migrační politiky), na Správě uprchlických zařízení a v dalších státních orgánech, zabývající se migrací. Motivace může být finanční (vyšší platy), materiální (např. benefitní karty) či jiná. Dále je důležité předávání zpravodajských informací mezi státy, využití moderních technologií (komunikace) a nastavení protikorupčních opatření. Aby tento proces opravdu fungoval je nutné zajistit návrat cizinců, jež jsou na území ČR neoprávněně.

Vnějšími faktory jsou objektivní skutečnosti (např. konflikty, přírodní katastrofy), subjektivní motivace a psychologické faktory (např. ochota migrantů riskovat, vydat finanční prostředky na migraci). Další motivací může být systém sociálních dávek v EU (někteří uprchlíci tento systém mohou využívat). Na motivaci působí push a pull faktory. I právě kvůli těmto faktorům je nutné

⁵⁹ *Audit národní bezpečnosti*. Praha: MV ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.

podporovat prevenci migrace pomocí specializovaných programů a přispívání do specializovaných fondů.

Hrozba neúspěšné integrace

Důležitou fází pro zvládnutí migrační vlny je integrace cizinců v ČR. „*Cílem integrační politiky je bezproblémové a oboustranně prospěšné soužití cizinců a majoritní společnosti.*“⁶⁰ Úspěšná integrace eliminuje mnoho negativních jevů, které by mohly vést k bezpečnostním hrozbám. Základním koncepčním dokumentem je Koncepce integrace cizinců, která nastavuje záměry politiky integrace cizinců v ČR. Cílovou skupinou integrace jsou občané třetích zemí, kteří jsou legálními migranty na území ČR a majoritní společnost. Může se jednat například o odstranění jazykové bariéry (využití jazykových kurzů apod.), samostatnost v ekonomické oblasti pro odstranění rozdílů mezi cizinci a obyvatelstvem země, ve které se nachází (např. zapojení na trh práce a možnost získání finančních prostředků).

7.2 Typový plán Migrační vlna velkého rozsahu

Hlavním hlediskem pro stanovení migrační vlny velkého rozsahu a použití typového plánu je situace, kdy ČR nezvládá pobírat množství migrantů běžnou činností správních úřadů a složek IZS, bude tedy nutné vyhlásit krizový stav a zavést krizová opatření.

Ke krizové situaci dochází i v případě, kdy cizinci přebývají např. v ubytovacích zařízeních více než 30 dnů (nebo v jiných subjektech). Poté bude potřeba se zaměřit především na možnosti ubytování (např. ubytovací zařízení MV ČR, Policie ČR či obcí), uvolnění finančních prostředků ze státního rozpočtu na tuto krizovou situaci a zajištění dostatečných kapacit zdravotnických zařízení.

Přetížení systémů v ČR (např. sociálního, vzdělávacího, zdravotnického), teroristický útok či zavlečení infekčních nemocí se mohou také stát krizovými situacemi. Tyto krizové situace by ale byly řešeny dle jiných plánů (např.

⁶⁰ *Audit národní bezpečnosti*. Praha: MV ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.

teroristický útok by byl řešen dle typového plánu – Narušování zákonnosti velkého rozsahu).

Na území ČR mohou cizinci v rámci migrační vlny přicházet a pobývat jako žadatelé o udělení mezinárodní ochrany, žadatelé o poskytnutí dočasné ochrany, cizinci s platným pobytovým oprávněním či jako neoprávněně pobývající cizinci (pokud pocházejí z regionu, který je zdrojem migrační vlny, pak zřejmě nebude možné je vyhostit vzhledem k překážkám vycestování).

Prvně se cizinec při vstupu do ČR musí identifikovat a registrovat, což zajišťuje Policie ČR, Správa uprchlických zařízení a Odbor azylové a migrační politiky MV ČR. Dále bude Správou uprchlických zařízení poskytnuto cizincům materiální zajištění dle právního postavení a začne se vést správní řízení (vede Odbor azylové a migrační politiky a Policie ČR), což končí buď integrací cizinců nebo návratem do jeho původní země. S cizinci se jedná v souladu s nařízením Dublin III., případně dle zákona o pobytu cizinců či dle readmisních dohod.

Dle kodexu může členský stát státním příslušníkům třetích zemí, kteří nesplňují jednu či více podmínek pro vstup na území členských států Schengenského prostoru, povolit vstup na své území z humanitárních důvodů, z důvodů národního zájmu anebo vzhledem ke svým mezinárodním závazkům. Pokud je osoba vedena v Schengenském informačním systému, jako osoba, jíž má být odepřen vstup, uvědomí členský stát, který jí povolí vstup na své území, o tomto povolení ostatní členské státy.⁶¹

Řešením krizové situace migrační vlny může být znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích ČR. Překážkou pro takové řešení ale může být členství v Schengenském prostoru a s tím spojené zrušení kontrol na vnitřních hranicích států. Tato problematika je řešena v Schengenském hraničním kodexu. Další překážkou může být nedostatečná personální kapacita pro účinné splnění veškerých úkolů, týkající se této problematiky (např. nedostatek policistů,

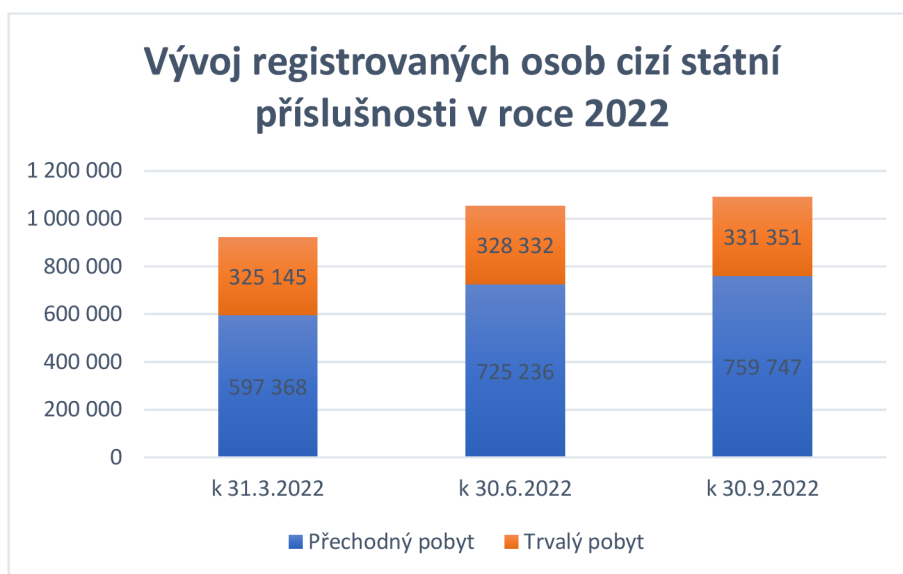
⁶¹ *Typový plán - Migrační vlna velkého rozsahu.* In: . Praha: MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky, 2017.

zaměstnanců státní správy či nedostatečná zdravotnická péče). Dalším omezením může být nedostatek finančních prostředků pro zvládnutí migrační vlny.

7.3 Statistiky

Vývoj registrovaných osob cizí státní příslušnosti v roce 2022

V Grafu č. 3 je znázorněn vývoj za jednotlivá čtvrtletí počtu osob registrovaných v ČR s cizí státní příslušností. Celkový počet registrovaných osob s cizí státní příslušností za rok 2022 (k 30.9.2022) byl 1 091 098. V grafu je počet osob rozdělen na osoby s přechodným pobytem a osoby s trvalým pobytem. Na grafu je vidět, že hodnoty v průběhu roku 2022 stoupají, tudíž je migrace rostoucí a převažuje osob, kteří zde pobývají pouze přechodně.

Graf č. 3: Vývoj registrovaných osob cizí státní příslušnosti v r. 2022

Zdroj: Čtvrtletní zprávy o migraci. MVČR [online]. 2022.

Statistika nelegální migrace na území ČR

V Příloze č. 2 je graf Českého statistického úřadu, který ze zdrojů Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR ukazuje nelegální migraci od roku 2008 do roku 2021. Je zde vidět, že nejvyšší nelegální migrace byla v roce 2021 (11 170 nelegálních migrantů), údaje z roku 2022 zde nejsou, ale vzhledem k stoupající

migrační vlně z Blízkého Východu a Afriky by toto číslo jistě stoupl. V roce 2015 bylo toto číslo kvůli Evropské migrační krizi také vysoké (8 563 nelegálních migrantů). Tato statistika zahrnuje nelegální migranty, jež překročili přes státní hranice, ale také ty, kteří zde nelegálně pobývají (např. nemají platné vízum). Osob s nelegálním pobytem je značně více než těch, kteří nelegálně překračují hranice státu.

7.4 Porovnání řešení migrace v ČR s řešením migrace na Slovensku

Slovensko má své státní hranice s Rakouskem, ČR, Polskem, Ukrajinou a Maďarskem. Ukrajina není členským státem Schengenského prostoru, proto Slovensko nemá oproti ČR vnější hranice jen na mezinárodních letištích, ale má i pozemní vnější hranice. Vnější hranice se mohou překračovat pouze na hraničních přechodech a probíhá zde důkladná kontrola. Stejně jako v ČR, tak i na Slovensku zajišťuje ochranu státních hranic Policie (Úřad hraniční a cizinecké policie), která dále bojuje proti nelegální migraci a převaděčům, spolupracuje s FRONTEMem, zajišťuje návraty cizinců a další úkoly jí svěřené. Slovensko se aktivně zapojuje do operací FRONTEMu a vysílá své policisty ke kontrole na svých vnějších hranicích.

Slovensko si klade za cíl uzavřít další readmisní dohody a prosazovat uzavírání těchto dohod v EU. Dále se Slovensko snaží podporovat preventivní opatření na předcházení migračních vln (např. rozvojové projekty v zemích původu migrace). Na Slovensku o udělování azylu a doplňkové ochrany rozhoduje Migrační úřad Ministerstva vnitra Slovenské republiky.⁶²

Cíle migrační politiky Slovenska jsou jinak velice podobné jako má ČR, oproti ČR je dalším cílem slovenské migrační politiky i posílení ochrany vnější schengenské hranice. Slovensko je rovněž členem EU, proto se migrační politika od té české nijak zvlášť neliší. Slovensko vytvořilo Strategii pracovní mobility cizinců, která zrychluje a zefektivňuje vstupy a pobyty cizinců za účelem

⁶² Migračný úrad MV SR. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?migracny-urad-mv-sr>

zaměstnání, a to především v nedostatkových profesích (např. lékaři). Podobná strategie by mohla pomoci rovněž i ČR, jelikož i v ČR se stávají některé profese nedostatkovými (např. zubaři).

Co se týče konfliktu Ruska s Ukrajinou, tak na Slovensko od 24.2.2022 do 6.2.2023 vstoupilo 1 190 689 migrantů z Ukrajiny, nazpět se jich vrátilo 977 606. Celkově byla udělena od 1.3.2022 dočasná ochrana 108 289 uprchlíkům.⁶³

⁶³ V uplynulom týždni požiadalo o dočasné útočisko v SR 687 osôb. MV SR [online]. MV SR, 2023 [cit. 2023 02-09]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=v-uplynulom-tyzdni-poziadalo-o-docasne-utocisko-v-sr-687-osob>

8. Řešení migrace v EU

Ochranu vnějších hranic EU zajišťuje agentura FRONTEX. Schengenský prostor má zajišťovat volný pohyb mezi vnitřními hranicemi států bez kontrol. Principy Schengenského prostoru o volném pohybu mezi vnitřními hranicemi Schengenu byly ale v poslední době několikrát narušeny – např. Evropskou migrační krizí v roce 2015, pandemií koronaviru, Ukrajinskou uprchlickou krizí či opět narůstající migrační vlnou z arabsko-afrických zemí. Tyto události přiměly členské státy Schengenského prostoru obnovit kontroly na svých vnitřních hranicích pro úspěšnou koordinaci přílivu uprchlíků na území jednotlivých států a za pandemie koronaviru pro efektivní zabránění šíření této nemoci.

V EU funguje společný azylový systém, ten ale stanovuje jen minimální normy pro zacházení s žadateli o azyl, proto EU v současnosti tento systém reformuje. Členské státy nezacházejí s žadateli jednotně, a kvůli tomu vzniká problém, že migranti chtějí migrovat do zemí, ve kterých je možnost získání mezinárodní ochrany vyšší (např. do Německa).⁶⁴ Od roku 2022 vznikla nová Agentura EU pro otázky azylu, která tento společný evropský azylový systém má za cíl zlepšit.

Navracení nelegálních migrantů je upraveno v Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115, o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Nelegální migranti mohou odejít buď dobrovolně anebo donuceně. Překážkou navracení nelegálních migrantů může být neuzavřená readmisní dohoda s některou ze zemí původu migranta nebo ochrana uprchlíka před nebezpečím v zemi původu. Navrácení nelegálních migrantů je také finančně a personálně velice náročné. Řešením by bylo především uzavírání readmisních dohod s více zeměmi, a to jak ze strany ČR, tak ze strany EU. Je potřeba také trvat na plnění readmisních dohod a podporovat dobrovolné návraty (např. finančními příspěvky).

⁶⁴ Reforma azylového systému EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

8.1 Evropská migrační krize 2015

Migrační vlnu do Evropy v roce 2015 vyvolaly mimo jiné i protivládní protesty v roce 2011 (tzv. Arabské jaro), kvůli kterým v řadě zemí došlo ke změně režimu, reformám či k občanské válce (některé války jako např. v Sýrii pokračují dodnes, právě kvůli těmto konfliktům mnoho lidí migruje do evropských zemí). Za této krize uprchlíci využívali především Balkánské a Středomořské trasy.

Balkánská migrační trasa se v průběhu uprchlické krize měnila. Do podzimu 2015 vedla přes řecké ostrovy, Makedonii, Srbsko a Maďarsko. Na podzim 2015 Maďarsko uzavřelo hranice se Srbskem a Chorvatskem a vybuodovalo podél hranic plot. Směr trasy se tedy přesunul ze Srbska do Chorvatska a dále do Slovinska a Rakouska. Poté byla přijata dohoda mezi EU a Tureckem, a tím byla tato trasa prohlášena za uzavřenou, na což balkánské státy odmítaly přijímat další žadatele o azyl.

V září 2015 EU schválila kvóty na rozdělení migrantů mezi členské země EU, tím se mělo zabránit přehlcení jednotlivých států a zajistit spravedlivější přerozdělení migrantů. ČR ale společně se státy Visegrádské 4 (Slovenskem, Maďarskem a Polskem) a Rakouskem tyto kvóty nepřijala, a tím se postavila proti společné politice EU.

8.2 Migrační vlna 2022 – balkánská a středomořská trasa

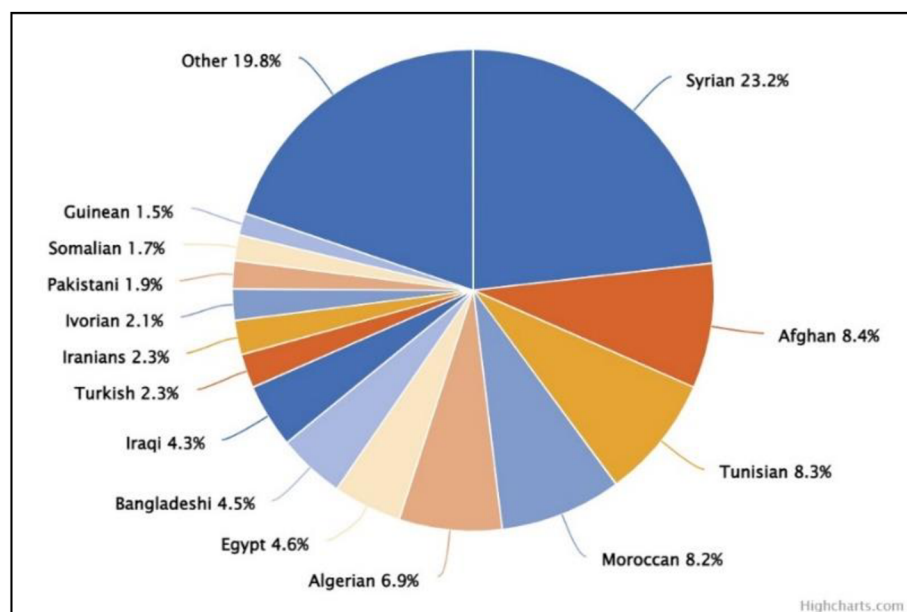
Na podzim roku 2022 opět vzrostla migrační vlna ze zemí Blízkého Východu a Afriky, která vede především přes balkánskou trasu (viz. Příloha č. 3) a dále také přes trasu středomořskou. Kvůli rostoucímu počtu migrantů obnovila ČR, a i další evropské země (např. Rakousko či Slovensko) v září roku 2022 kontroly na vnitřních státních hranicích. Na zimu roku 2022 se tato migrační vlna zklidnila, důvodem ale mohou být chladné evropské klimatické podmínky, které migrantům cestu po Evropě neusnadňují.

8.3 Statistiky

Nedovolené překročení hranic EU v roce 2021 dle státní příslušnosti

Celkem bylo v roce 2021 199 900 případů nedovoleného překročení hranic EU, což je o 58% více než v roce 2020. V roce 2022 (od ledna do července roku 2022) bylo zaznamenáno 153 900 případů nedovoleného překročení hranic.⁶⁵

Na obrázku č. 1 je znázorněna nelegální migrace v roce 2021 dle státní příslušnosti. Je zde vidět, že nejčastěji nedovoleně přecházejí hranice EU občané Sýrie, dále nelegálně přecházejí hranice také migranti z Afghánistánu, Tuniska, Maroka či Alžírsko.

Obrázek č. 1: Nelegální migrace v r. 2021 dle státní příslušnosti

Zdroj: Přehled počtu přistěhovalců v evropské společnosti. *Evropská komise* [online]. 2021

⁶⁵ Přehled počtu přistěhovalců v evropské společnosti. *Evropská komise* [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

9. Slabá místa ochrany hranic a migrace a návrh řešení

V této kapitole shrnu slabá místa, týkající se ochrany státních hranic a mezinárodní migrace, na které jsem během psaní této bakalářské práce přišla a pokusím se navrhnout na tyto problémy případná řešení. Většina těchto slabých míst již jsou řešena určitými státními orgány, jež mají tuto problematiku na starosti. Zde jde tedy spíš o jakési upozornění na tyto slabá místa a návrh jejich řešení.

9.1 Problém ochrany hranic

Jak již bylo zmíněno, hranice ČR mají celkovou délku 2 326,87 km, i z toho důvodu je náročné uhlídat celou délku hranic a se vstupem do Schengenského prostoru hraniční kontroly úplně odpadly. Právě zrušení kontrol na hranicích z důvodu členství ČR v Schengenu a EU je slabým místem, které může ČR jako stát ohrozit. Migrace s sebou nese odlišnosti, které mohou mezi domácím obyvatelstvem a migranty vyvolat nenávisť. Dále se přes uvolněné hranice mohou dostat příslušníci extremistických či teroristických skupin, kteří mohou s sebou do státu přinést i hrozbu (např. spáchání teroristického útoku) a s tím spojené katastrofální následky. Proto je nutné důkladné prověřování migrantů a následně správná a úspěšná integrace cizinců. Znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích je možné jen za určitých podmínek, bylo by to také finančně i personálně velice náročné a znamenalo by to zdržení lidí, dojíždějících přes hranice do práce či za vzděláním a dále také zpomalení obchodní dopravy.

Státy Schengenu, kteří mají státní hranici se státy mimo Schengenský prostor mají povinnost provádět kontroly na těchto hranicích. *„Při kontrole se rozlišuje, zda se jedná o občany států Schengenu a EU, včetně jejich rodinných příslušníků a občany ostatních (tzv. třetích) zemí. Zatímco cílem kontroly občanů EU je ověřit totožnost a platnost předloženého cestovního dokladu, občané třetích zemí jsou podrobeni důkladné kontrole, během které je kromě totožnosti a platnosti cestovního pasu ověřováno také splnění všech dalších podmínek nezbytných pro vstup a pobyt ve společném prostoru (např. zdůvodnění účelu pobytu, dostatek prostředků na obživu během celého předpokládaného pobytu*

apod.). Všechny osoby překračující vnější hranice Schengenu (včetně občanů EU) jsou podrobeny systematické kontrole v příslušných databázích.⁶⁶

Vnější hranice Schengenského prostoru mohou být taktéž slabým místem – nelze totiž uhlídat celou délku hranic, a i přes důkladné kontroly a zavedené chytré systémy nelze poznat, zda jde o člověka s dobrými či špatnými úmysly. Schengenský prostor se ale snaží své území chránit a pomocí stále dokonalejších systémů se mu to i daří. Funguje zde registrace cestujících ze 3. zemí, ke kterému má přístup i policie a další státní orgány, a to umožňuje rychlou reakci na potenciální nebezpečí. Systém také odhaluje nelegální pobyty v EU, kdy cestujícímu uplynula doba povolení k pobytu na území EU, a přesto zde nadále pobýval. Dále zabraňuje falšování cestovních dokladů, a to pomocí rozpoznávání obličejů, otisků prstů a alfanumerických dat. Schengenský prostor se stále vyvíjí a vylepšuje své systémy a nástroje (např. Schengenský informační systém, Vízový informační systém, posílení FRONTEXu či vznik Evropského systému pro cestovní povolení).

V roce 2015 bylo na vnějších hranicích EU zjištěno okolo 1,8 milionu nelegálních přechodů, v roce 2021 jich bylo už jen 200 000, tento pokles je z důvodu posílení kontrol na vnějších hranicích EU a účinnější azylové politiky.⁶⁷

Posílení ochrany hranic lze zajistit posílením lidských zdrojů, což znamená větší motivace k práci u Policie ČR či Armády ČR a tím zvýšení počtu policistů a vojáků, jež by mohli v případě znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích lépe zvládat nápor migračních vln. Další možností posílení ochrany hranic je pořízení vyššího počtu technických prostředků, které by mohly lépe a rychleji zajišťovat kontrolu hranic. Může se jednat například o informační systémy, optické přístroje, monitorovací centra (např. termokamery, kamery), lepší telekomunikační a datové spojení, drony, vozidla či vrtulníky. V případě opravdu závažné situace na

⁶⁶ Schengenská spolupráce. *MV ČR - odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/schengenska-spoluprace-schengenska-spoluprace.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

⁶⁷ Schengen: Průvodce evropským prostorem bez hranic. *Evropský parlament: Zpravodajství* [online]. 2022 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>

hranicích je zde možnost výstavby plotů, to by ale znamenalo porušení Schengenské dohody o volném pohybu mezi členskými státy.

9.2 Problém převaděčství

Dalším slabým místem ochrany hranic před nelegální migrací je problém převaděčství. Migranti jsou ochotni za cestu do Evropy zaplatit velké sumy peněz, a to vede k nelegálním převozům migrantů organizovanými skupinami.

EU se snaží aktivně bránit problému převaděčství, které je stále se rozšiřující. Převaděči přecházejí k stále riskantnějším způsobům, jak dostat migranty do Evropy a z tohoto důvodu mnoho migrantů i umírá (např. člun vedoucí přes Středozemní moře není uzpůsoben tak daleké cestě a množství lidí, takže ztroskotá).

EU se snaží problému převaděčství zamezit a s pomocí agentury FRONTEX zachraňuje migranty ve Středozemním moři. Další pomocí jsou námořní vojenské operace, které narušují sítě převaděčů a obchodníků s lidmi. EU také zřídila Evropské středisko pro boj proti převaděčství, které má za cíl poskytnout členským státům podporu na likvidaci tohoto problému.⁶⁸ Na Středozemním moři tedy hlídají lodě, které chrání hranice EU, zasahují proti převaděčům a zachraňují ohrožené migranty.

Navrhovala bych tedy vyšší informovanost uprchlíků o jiných možnostech migrace, informovat je o riskantnosti a nabídnout jim jiné možnosti – to vše ve spolupráci se zemí původu migrantů (např. šíření informací ve veřejných sdělovacích prostředích). Dalším řešením je samozřejmě kapacitní posílení agentury FRONTEX na záchranné operace ve Středozemním moři.

9.3 Plány a dokumenty na řešení migračních vln

Problémem je také to, že ČR nemá připravené metodiky či dokumenty, jak řešit migrační vlny před vyhlášením krizového stavu.

⁶⁸ Záchrana životů na moři a boj proti převaděčství migrantů. Evropská rada, Rada EU [online]. 2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/saving-lives-sea/>

ČR sice má zpracovaný Typový plán pro řešení krizové situace - migrační vlna velkého rozsahu v rámci systému krizového plánování, ale nemá zpracované plány pro řešení migrace před vyhlášením krizového stavu.

V Typovém plánu jsou uvedeny v jedné kapitole (kapitola 5.5.) postupy a opatření, která budou realizována ještě v době před krizovým stavem – např.: sledování vytíženosti kapacit ubytovacích zařízeních, nasmlouvání dalších ubytovacích kapacit atd. Toto jsou ale postupy a opatření, jež by byly realizovány až těsně před vznikem krizové situace, v ČR není žádná dokumentace, jak zvládat migrační vlny, které jsou v současné době čím dál četnější, bez toho, aniž by musel být vyhlášen krizový stav. Například předem nasmlouvané ubytovací zařízení se využívají až za krizového stavu, což s množstvím migrantů, které k nám směřují, by bylo efektivnější využívat ještě v předkrizových stavech, aby se právě zamezilo vzniku krizové situace.

Typový plán se použije až za krizového stavu, tudíž by se neměl využívat za běžné činnosti. Bylo by tedy přínosné zpracování migračního plánu, který by přinesl určitou metodiku lepšího řešení migračních vln bez nutnosti vyhlášení krizového stavu (podobně jako je například zpracovaný povodňový plán pro povodně).

9.4 Problém neúspěšné integrace cizinců

Důležitou součástí řešení migrace je také integrace cizinců a odstranění velkých rozdílů mezi cizinci a majoritní společností. Bez integrace cizinců do společnosti může vznikat nenávisť mezi obyvatelstvem a migranty a tím může vznikat kriminalita, demonstrace a nenávisť mezi sebou.

Řešením je tedy větší možnost zapojení cizinců do kurzů českého jazyka (pro odstranění jazykové bariéry), dále poskytování informací o situaci v zemích původu migrantů pro domácí obyvatelstvo (pro větší informovanost a solidárnost vůči uprchlíkům). Dalším řešením pro odstranění rozdílů může být zapojení na trh práce, poskytnutí zdravotnické a sociální péče, možnost vzdělání apod.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit problematiku migrace a ochrany státních hranic, nastínit problémy, které se této oblasti týkají a navrhnout jejich zlepšení.

Na začátku práce byly vysvětleny základní pojmy, týkající se této oblasti, následně přiblížena problematika státních hranic a jejich ochrany – z důvodu členství ČR v EU, a tudíž i v Schengenském prostoru, jsem se v této práci zaměřovala na oba pohledy (ochrana státních hranic z pohledu EU a ČR). Další částí této bakalářské práce bylo shrnutí právní úpravy oblasti migrace a ochrany státních hranic. Následovalo shrnutí historie migrací do EU, migrační trasy a přiblížení aktuálních migračních krizí do Evropy.

V praktické části jsem se zaměřila především na aktuální migrační krizi z Ukrajiny a její řešení v rámci EU a ČR. Dále jsem se celkově zaměřila na řešení migračních vln v EU a ČR, poukázala na slabá místa této problematiky a navrhla jejich řešení.

Migrace je, jak je i možno vydedukovat z této bakalářské práce, aktuálním tématem, které je a bude stále aktuálnější. I z důvodů válek, sociálních problémů v zemích migrantů (např. nízké platy), sociálních konfliktů, klimatických změn a dalších důvodů je migrace stále rostoucí. Právě z těchto důvodů je nutné se problémem migrace a ochrany státních hranic více zabývat, vytvářet plány na zvládnutí migrace bez nutného vyhlášení krizových stavů, řešit kapacity ubytování uprchlíků, zdravotní péči, vzdělání, zaměstnání apod.

Téma migrace a ochrany státních hranic zdaleka nebylo vyčerpáno, pokusila jsem se téma migrace a ochrany státních hranic co nejlépe přiblížit a popsat jejich řešení v EU a v ČR.

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

EURODAC - Systém pro srovnání otisků prstů žadatelů o azyl a některých ilegálních přistěhovalců

EUROPOL – Evropský policejní úřad

FRONTEX – Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

IZS – Integrovaný záchranný systém

MV – Ministerstvo vnitra

NATO – Severoatlantická aliance

Seznam použité literatury

Monografie:

1. BARTÁKOVÁ, Veronika. Migrace a migrační teorie [online]. Praha, 2019 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/ymvk2/Veronika_Bartakova_BP_cela_verze.pdf. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a bankovní institut AMBIS, a.s.
2. SOUČEK, Vladimír. Staňová Eva a kol. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek. Krizové řízení*. Praha: MV – odbor bezpečnostní politiky, 2005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>
3. ŠÍMOVÁ, Sára. Migrační vlna velkého rozsahu – zhodnocení současných bezpečnostních opatření [online]. Praha, 2019 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: https://pacr-my.sharepoint.com/personal/kkriz_polac_cz/_layouts/15/onedrive.aspx?id=%2Fpersonal%2Fkkriz%5Fpolac%5Fcz%2FDocuments%2FKKRIZ%2F2019%2FBP%2F%C5%A0%C3%ADmov%C3%A1%20S%C3%A1ra%2FS%C3%A1ra%20%C5%A0%C3%ADmov%C3%A1%2Epdf&parent=%2Fpersonal%2Fkkriz%5Fpolac%5Fcz%2FDocuments%2FKKRIZ%2F2019%2FBP%2F%C5%A0%C3%ADmov%C3%A1%20S%C3%A1ra&ga=1. Bakalářská práce. Policejní akademie České republiky v Praze.
4. UHEREK, Zdeněk et al. *Migrace: Historie a současnost*. 1. vyd. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. ISBN 978-80-905942-9-6.

Časopisecké články:

1. ČERNÝ, Viktor a Hájek MARTIN. Evropa, migrace a utváření identit (aneb staré víno v nových lahvích). *Živa* [online]. 2016, 18.2.2016, 2016(1), 2 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/evropa-migrace-a-utvareni-identit-aneb-stare-vino.pdf>
2. EVANS, Richard J. Migrace z pohledu dějin. *Kontexty* [online]. 2020, 2020(3), 9 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://casopiskontexty.cz/migrace-z-pohledu-dejin/>

3. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách: sborník referátů z kolokvia [online]. Brno: Masarykova univerzita, [199-]- [cit. 2023-01-20]. ISBN 978-80-210-6840-7. 10.5817/CZ.MUNI.P210-6840-2014-91.

Zákonná úprava a interní akty řízení:

1. *Audit národní bezpečnosti*. Praha: MV ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). 09.03.2016. 2016.
3. Směrnice 2004/38/ES o právu občanů EU na volný pohyb. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2020 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/vyhledavani?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_assetEntryId=496765&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_type=content&inheritRedirect=true
4. *Typový plán - Migrační vlna velkého rozsahu*. In: . Praha: MV ČR - Odbor azylové a migrační politiky, 2017.
5. Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951
6. Vyhláška č. 228/2016 Sb. o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic ve znění od 1.2.2017
7. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky ve znění od 01.02.2022
8. Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ve/ znění od 1.7.2017
9. Zákon č. 221/2003 Sb. o dočasné ochraně cizinců ve znění od 02.08.2021
10. Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu ve znění od 01.09.2022
11. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR ve znění od 1.9.2022

Webové stránky a elektronické zdroje:

1. Civilní ochrana v EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/civil-protection/>

2. Cizinci: Nelegální migrace. Český statistický úřad [online]. 2023 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace
3. Dobře říadené schengenské a vonkajšie hranice. Evropská komisia [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum/well-managed-schengen-and-external-borders_sk
4. Dohoda EU s Tureckem, 18. března 2016. Vláda ČR [online]. 2022, 19.3.2016 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>
5. Encyklopedie migrace [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/>
6. Evropská komise [online]. Generální ředitelství pro komunikaci [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/index_cs
7. Evropská rada, Rada Evropské unie. Evropská rada, Rada Evropské unie [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/>
8. Evropská unie [online]. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/index_cs
9. Evropský parlament [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs>
10. FRONTEX. FRONTEX [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/cs/>
11. Je potřeba otevřít legální cesty migrace. Zájem Česka o hledání řešení byl nutný už dlouho, míní ředitelka Sdružení pro integraci a migraci. Český rozhlas: Radiožurnál [online]. Český rozhlas, 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/je-potreba-otevrit-legalni-cesty-migrace-zajem-ceska-o-hledani-reseni-byl-nutny-8877306>
12. Meziřesortní orgány. MV ČR: *Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/meziresortni-organy.aspx>

13. Migraceonline.cz. *Migraceonline.cz* [online]. Multikulturní centrum Praha [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/>
14. Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2021.
15. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky: Azyl a migrácia. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2023 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?azyl-migracia>
16. MV ČR [online]. Ministerstvo vnútra ČR, 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>
17. MV ČR. MV ČR [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>
18. NATO - HLAVNÍ FUNKCE. Ministerstvo obrany ČR [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/nato/strategie-a-cile/nato---hlavni-funkce-2410/>
19. Od pátku bude v Česku platit nouzový stav. Pomůže Ukrajincům a lidem, kteří se o ně starají. Běžných občanů se nedotkne. *MV ČR* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/od-patku-bude-v-cesku-platit-nouzovy-stav-pomuze-ukrajincum-a-lidem-kteri-se-o-ne-staraji-beznych-obcanu-se-nedotkne.aspx>
20. O organizaci. *Správa uprchlických zařízení MV* [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.suz.cz/kdo-jsme/historie-a-soucasnost/>
21. Přehled počtu přistěhovalců v evropské společnosti. *Evropská komise* [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs
22. Příliv uprchlíků z Ukrajiny [online]. In: . Evropská rada; Rada EU, 2023 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/>
23. Reforma azylového systému EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

24. Shrnutí dosavadních dopadů konfliktu na Ukrajině. *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. 2023, 6. 3. 2023, 5.
25. Schengen: Režim na hranicích. *EUROSKOP.CZ* [online]. MV ČR [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/ja-a-eu/schengen/rezim-na-hranicich/>
26. Schengenská spolupráce. *MV ČR - odbor azylové a migrační politiky* [online]. MV ČR, 2022 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/schengenska-spoluprace-schengenska-spoluprace.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
27. Schengenská spolupráce. MV ČR [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/schengenska-spoluprace-schengenska-spoluprace.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
28. Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 41 (52. týden 2022). *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 2.1.2023, (41), 6 [cit. 2023-01-07].
29. Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 42 (1. týden 2023). *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 9.1.2023, (42), 6 [cit. 2023-01-24]
30. Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 45 (4. týden 2023). *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 30.1.2023, (45), 6 [cit. 2023-02-02].
31. Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 47 (6. a 7. týden 2023). *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 20.2.2023, (47), 8 [cit. 2023-02-24].
32. Situační zpráva k dopadům migrační vlny z Ukrajiny na bezpečnost ČR č. 47 (6. a 7. týden 2023). *Policie ČR: Policejní prezidium ČR, úřad služby kriminální policie a vyšetřování*. Praha, 2023, 20.2.2023, (47), 8 [cit. 2023-02-24].
33. Slovníček pojmů: Terminologický slovník. MV ČR: Odbor azylové a migrační politiky [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>
34. Sněmovna schválila novelu zákona Lex Ukrajina. Přinese lepší zacílení podpory a jednodušší administrativu: Tisková zpráva [online]. In: . Praha:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí, 24.02.2023, s. 2 [cit. 2023-02-27].
Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/TZ_lex_Ukrajina_PSP_2f.pdf/e72cf5e8-2781-d9b0-63cd-55a43bd56c82
35. Sněmovna schválila novelu zákona Lex Ukrajina. Přinese lepší zacílení podpory a jednodušší administrativu [online]. 2023, 24.2.2023 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/snemovna-schvalila-novelu-zakona-lex-ukrajina-prinese-lepsi-zacileni-podpory-a-jednodussi-administrativu>
36. *Solidarita EU s Ukrajinou* [online]. In: . Evropská rada; Rada EU, 2023 [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/>
37. Správa uprchlických zařízení MV [online]. Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra, 2017 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.suz.cz>
38. STANOVENÍ STRATEGICKÝCH PRIORIT VLÁDY ČR KE ZVLÁDÁNÍ UPRCHLICKÉ VLNY SOUVISEJÍCÍ S INVAZÍ RUSKÉ FEDERACE NA UKRAJINU. MV ČR [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-strategicky-material-reseni-uprchlicke-vlny-i-pozici-jejeho-koordinatora.aspx>
39. Statistické údaje o migraci do Evropy. Evropská komise [online]. 2022 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs
40. Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv. MV ČR [online]. MV ČR, 2023 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaalkou-na-ukrajine-archiv.aspx>
41. Strategie migrační politiky ČR. MV ČR [online]. MV ČR [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>
42. Strážci současných hranic. Státní hranice a pohraniční turistika [online]. Zdeněk Šmída [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.zdeneksmida.cz/ochrana-statnich-hranic/strazci-soucasnych-hranic.html>

43. Teorie push-pull vlivů na migraci. Encyklopedie migrace [online]. 2018 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/teorie-push-pull/>
44. Ukrajina: Rada jednomyslně zavedla dočasnou ochranu osob prchajících před válkou. Evropská rada, Rada EU [online]. 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/03/04/ukraine-council-introduces-temporary-protection-for-persons-fleeing-the-war/>
45. Ukrajinská uprchlická krize: aktuální situace i srovnání s historií. Člověk v tísní [online]. 2022 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/ukrajinska-krize-v-historickem-kontextu-8589gp>
46. V uplynulom týždni požiadalo o dočasné útočisko v SR 687 osôb. MV SR [online]. MV SR, 2023 [cit. 2023 02-09]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=v-uplynulom-tyzdni-poziadalo-o-docasne-utocisko-v-sr-687-osob>
47. VIS - Vízový informační systém. Úřad pro ochranu osobních údajů [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/vis-vizovy-informacni-system/ds-3281/archiv=0&p1=1887>
48. Vláda prodloužila kontroly na hranicích o 14 dní, o zmírnění na Vánoce ale mlží. Echo24 [online]. 2022, 8.12.2022 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/JNP2R/zpravy-domaci-kontroly-na-hranicich-slovensko-uprchlici-migrace-krize-syrie>
49. Západobalkánská trasa. Evropská rada, Rada EU [online]. 2023 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-balkans-route/>

Seznam příloh

Obrázky

Příloha č. 1 – Dohody se zeměmi mimo EU

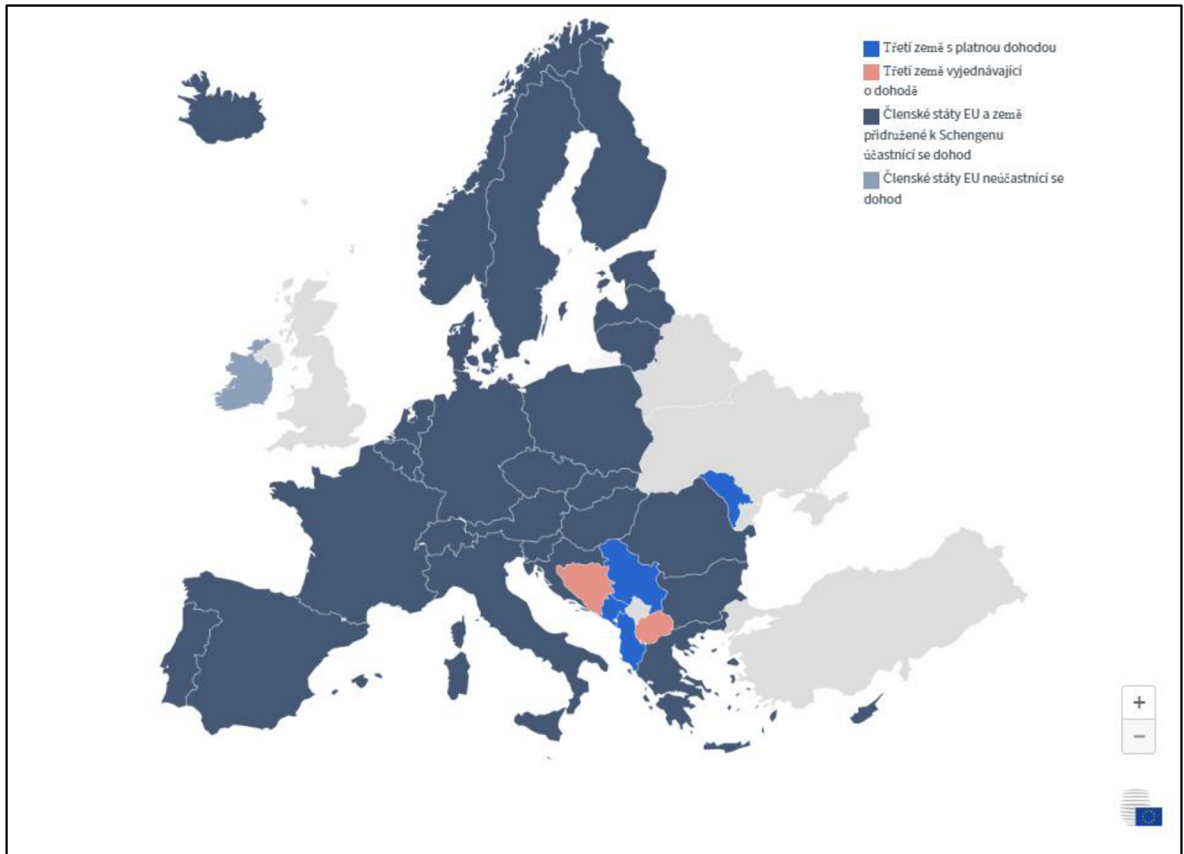
Příloha č. 3 – Balkánská trasa

Tabulky

Příloha č. 2 – Tabulka: Nelegální migrace cizinců 2008-2021

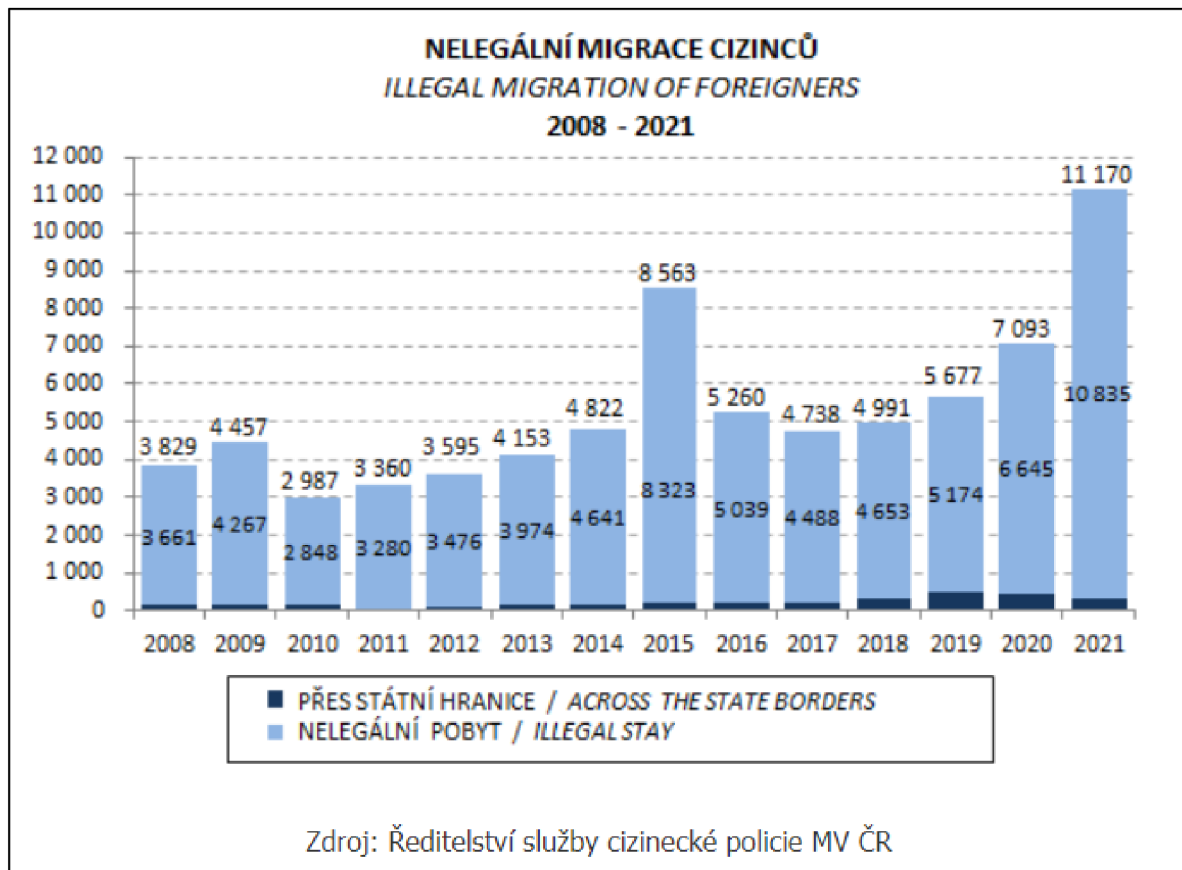
Přílohy

Příloha č.1

Zdroj: Infografika – Správa hranic: dohody se zeměmi mimo EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/border-management-agreements-third-countries/>

Příloha č. 2

Zdroj: Cizinci: Nelegální migrace. Český statistický úřad [online]. 2021. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace

Příloha č. 3

Zdroj: Vláda prodloužila kontroly na hranicích o 14 dní, o zmírnění na Vánoce ale mlží. *Echo24.cz* [online]. 2022. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/JNP2R/zpravy-domaci-kontroly-na-hranicich-slovensko-uprchlici-migrace-krize-syrie>